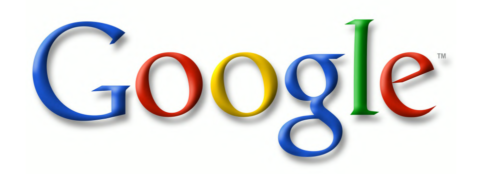
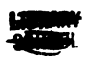
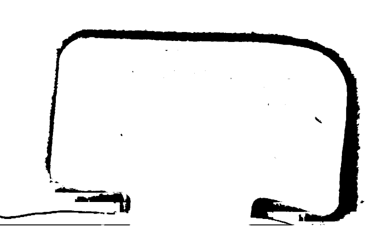

UC-NRLF
$B 153 014

BERKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

ENDURE FORT
Bibliotheca Lindesiana.

CATALOGUS

VAN DE

BIBLIOTHEEK

DER

STAD AMSTERDAM.

VIERDE GEDEELTE.

AMSTERDAM.
1858.

HANDSCHRIFTEN.

N°. 1. [1]

a. Hippocrates, Aphorismen, in 7 Hoofdstukken, in het Hebreeuwsch, met eene verklaring van Mozes de Riëtti, *fol.* 3*a*.
b. Dezelfde, Prognosticatie, in het Hebreeuwsch, *fol.* 45b.
c. Verklaring der in de Aphorismen gebezigde kunsttermen, in het Hebreeuwsch, *fol.* 51b.
d. Geneeskundige stellingen en vraagstukken, en geneeskundige bepalingen, in het Hebreeuwsch, met Latijnsche vertaling van de laatste in Hebreeuwsche letters, *fol.* 1a.

In kl. 4°. 54 ff.

Handschrift op papier, in Rabbijnsch of zoogenaamd Raschi-schrift, van eene zeer oude hand (waarschijnlijk uit de Vijftiende eeuw), met vele glossen en tekstverbeteringen in margine. De bijvoegsels *c* en *d* (het laatste voorin geschreven) zijn van eene latere hand. Tegenover de eerste bladzijde van *a* vindt men de Hebreeuwsche inscriptie, dat Wernerus Helmichius dit HS. van Cornelius Bomberg ten geschenke heeft gekregen.

N°. 2.

Mosche Gideon Abudiente, *Abnê Schôham* (*Onyx-Steenen*). Leergedicht. Met eenige andere stukken in proza en poëzy. In het Hebreeuwsch.

In kl. 8°. 30 en Voorwerk: 1 ff.

Handschrift op papier — de titel alleen op perkament — geschreven in gepunctueerd Rabbijnsch of Raschi-schrift, door D. Franco-Mendes. Amst. 5491 (1731).

Voorin eene beknopte lofrede op Abudiente, in proza en poëzij door Mozes Jozef Belmonte (2 blz.). Het gedicht bestaat uit 102 achtregelige coupletten en wordt voorafgegaan door een voorberigt van des dichters zoon, door Franco-Mendes in het Hebreeuwsch

1) De beschrijving van dit en het volgende HS. heeft men aan de welwillendheid van den Heer M. Roest Mz. te danken.

overgebragt, en gevolgd door eenige andere gedichten, twee achtregelige grafschriften, twee vierregelige keer- en naamverzen, alle van Abudiente. Het geheel wordt besloten met eene narede van Franco-Mendes.

Enkele coupletten van dit leergedicht zijn opgenomen in het Hebreeuwsche Tijdschrift *Meassef* voor 1785 en 1790.

Blijkens inscriptie heeft de Bibliotheek dit HS. ten geschenke ontfangen van den Heer H. SOMMERHAUSEN, in Febr. 1807.

N°. 3. [1]).

Al-mokhtassar fi'l-fikh 'ala madzhab as-Schâfe'i (Kort begrip van het Islamietisch regt, volgens de Schafe'itische sekte, in het Arabisch); door den Kadhi ABOE SCHODJA AHMED IBN AL-HASAN AL-ISFAHÂNI.

In 4°. 52 ff.

Handschrift op papier, net geschreven doch zeer bevlekt en het eerste blad beschadigd.

Deze codex bevat de volgende hoofdstukken: 1. over de reinigingen; 2. over het gebed; 3. over de gewijde gaven (aalmoezen); 4. over de vasten; 5. over de bedevaart naar Mekka; 6. over koop en verkoop; 7. over erfmaking en erfopvolging; 8. over huwelijken. Dit laatste hoofdstuk is onvolkomen en het overige ontbreekt geheel.

H. RELAND heeft van dit HS. gebruik gemaakt bij de zamenstelling van zijn werk: *de religione Mohammedica*, en het genoemd: *Systema Amstelodamense minus*. Zie het genoemde werk (*ed. alt.*) in den *Index Manuscriptorum*, n°. XXV.

N°. 4.

Al-Idhah fi 'l-fikh (Verklaring van het Islamietisch regt, in het Arabisch).

In fol. 107 ff.

Handschrift op papier, fraai geschreven en onafgesneden, doch het titelblad beschadigd.

Deze codex bevat 53 hoofdstukken, waarvan eene Latijnsche inhoudsopgave voorin is geplaatst. De overige ontbreken. RELAND heeft ook hiervan gebruik gemaakt voor zijn werk *de religione Mohammedica* en daarvan onder den titel: *Systema Amstelodamense majus* melding gemaakt in den *Index Manuscriptorum*, n°. XXVI.

De schrijver wordt niet genoemd en het boek niet vermeld in HADJI KHALFA's Bibliographisch Woordenboek.

---

1) Aan de goedheid van den Hooggel. Heer P. J. VETH is men de beschrijving van dit en de beide volgende HSS. verschuldigd.

N°. 5.

Al-Idhah fi 'l ma'ânî wa'l-bajân (Verklaring der regelen van den periodebouw en van den goeden stijl, in het Arabisch); door DJELALOE'D-DÎN MOHAMMED IBN ABDI'R-RAHMAN AL-KAZWINI, bekend onder den naam van den Prediker van Damascus.

In fol. 65 ff.

Geschreven op zwaar, geglansd papier en met eene menigte bijgeschreven randglossen voorzien.

Dit werk, bekend als „*de Idhah van* KAZWINI," is een commentaar op het beroemde compendium der rhetorica van denzelfden schrijver genaamd *talkhîs-al-miftâh*, hetwelk bij uittreksel is uitgegeven door Dr. A. F. MEHREN, *die Rhetorik der Araber* (Kopenh. und Wien, 1853). Zie over de *Idhah* aldaar blz. 8, en vooral HADJI KHALFA, Tom. I. p. 509.

Op den gedrukten catalogus van 1796 komt dit handschrift voor (n°. 39) onder den titel: *Abdolcahiri Georgjanensis opus logicum et metaphysicum.* De vergissing omtrent den naam des schrijvers is daaruit te verklaren, dat ABDOE'L KAHIR AL-DJORDJÂNI, de vervaardiger van andere beroemde rhetorische werken, in de voorrede genoemd is. Voor het overige is in de Arabische rhetorica eenigermate onze formele logica begrepen, maar van metaphysica wordt niets in dit werk gevonden.

N°. 6.

Het Oude Testament in het Turksch.

Fraai geschreven op losse bladen, in quaternen te zamen gevoegd, in 4°.

Aan dit Handschrift ontbreken de Vijf Boeken van Mozes, die er echter, zoo als hier onder blijken zal, bij geweest zijn. Van sommige andere boeken zijn daarentegen twee exemplaren aanwezig. Alle boeken zijn, althans in een van beide exemplaren, met vocaalpunten voorzien, behalve Jesaja, Jeremia, Ezechiel en Daniel. Het tweede exemplaar van de Psalmen is aan het einde beschadigd.

Deze boeken worden met de volgende brieven en stukken in een cederhouten kistje bewaard.

1. Brief van THEODORUS PETRAEUS, in het Hoogduitsch, geschreven uit Leiden, den 24 December 1662, aan Levinus Warnerus, Resident der Vereen. Nederl. Provincien te Constantinopel. Met gewijzigde copij van dezen brief; eenige drukproeven der Turksche vertaling van Hoofdst. XIX: 1—17 van Jesaja en een geschreven proeve eener vertaling uit een Arabischen Codex ter Bibliotheek te Parijs, in het Turksch.

2. Brief van J. COMENIUS, in het Latijn, geschreven uit Amsterdam, den 4 Januarij 1663 aan Levinus Warnerus.

3. Brief van denzelfden in het Latijn, geschreven den 5 December 1664 aan Laurens de Geer („*patrono meo*" en beginnende: „*Honorande Maecenas*").

4. Uitvoerige brief, in het Hollandsch, van JACOB GOOL (Golius), Hoogleeraar in de Oostersche talen te Leyden, geschreven uit Leyden den 5 April 1666, aan L. de Geer. Met een drukproef eener Turksche vertaling van den Bijbel in Engeland gedrukt wordende [1]) en twee proeven van Turksch schrift.

5. Opgave der drukkosten van het N. Testament in het Turksch, van gemelde Engelsche drukkerij.

6. Aanteekening der datums en gelegenheden van ontfangst uit Turkijë, van de verschillende boeken der Turksche vertaling, waarbij ook de V boeken van Mozes, in 1662 (?) — 1666. Waarschijnlijk van de hand van L. DE GEER.

Uit deze Brieven en Aanteekeningen blijkt dat de hier aanwezige Turksche vertaling vervaardigd is door ALBERTUS BOBOVIUS of BOBOWSKI, een geleerden Pool en eersten tolk des Sultans Mohammed IV, onder den naam van Ali-Bec te Constantinopel woonachtig, onder toezigt van LEVINUS WARNERUS, Resident der Nederlanden aldaar. Warnerus schijnt deze vertaling bij gedeelten te hebben toegezonden aan Laurens de Geer, koopman te Amsterdam, een der groote Maecenaten der geleerden in de 17e eeuw. — Petraeus biedt in zijn brief aan Warnerus van 1662 dezen aan om de vertaling onder toezigt van hem en van een geleerden Arabier (*sic*) te Leiden woonachtig, aldaar te doen drukken. Hij zendt hem eene drukproeve, maar daar de hiertoe gebruikte type „oud en niet goed meer is," raadt hij om door een meester in de kunst te Amsterdam daartoe nieuwe typen te doen snijden. — De brieven van Comenius handelen over de Bijbeluitgaven bij de vertaling in het Turksch te gebruiken. — De Hoogleeraar Gool schrijft: „Aengaende de translatie door D. Bobovius tot Constantinopolen gemaeckt, daerinne bevinde ick, nae gedaene behoorlycke opmerckinge, al groote imperfectie ende gebreckelicheid, niet alleen ten opsichte van de swyer der Turcsche taele, maer ooc van de oversettinge selver, by wylen den sin der H. Schrifture niet wel gevat zynde, ende nu en dan yet achtergelaten, ende somtyts vreemde woorden, uyt het Latyn of Griecx gebruyct wesende, die den Turcken gants onbekent zyn." Hij raadt de Geer dus aan de

1) Onder redactie van GU. SEAMAN. Hiervan verscheen het Nieuwe Testament te Oxford in 1666. 4°.

overzetting niet aldus te doen drukken, maar die te doen verbeteren door een geleerden Armenier, te Leyden woonachtig, of liever aan dezen op te dragen eene nieuwe Turksche vertaling te vervaardigen, meer overeenkomstig den Arabischen tekst, in het Oosten aangenomen. Van deze vertaling in des Armeniërs-schrift voegt hij twee proeven bij den brief, waarin ook eene opgave voorkomt wat hem daarvoor bij het blad betaald zou moeten worden. Verder schrijft hij: „Belangende nu de twee bladeren my toegesonden van de Turcsche oversettinge in Engelant gemaect door een Engelsman genaemt Zeeman, ende daer te lande gedruct werdende, can den Armenier niet anders oordeelen ofte sal gants vruchteloos bevonden werden, alsoo onder die natiën niet sal met eenige lust connen gelesen ende mogelyc niet verstaen werden, omdat de natuyre en tgebruyc van de taele is geforceert, hoedanige dingen gemeynlyc geenerveert en crachteloos werden," enz.

Deze HSS. werden in 1783 uit de bibliotheek van den predikant Thomas Vieroot voor de Stads-Bibliotheek aangekocht.

De ontbrekende V Boeken van Mozes werden door Jo. Joach. Schroeder op eene verkooping te Amsterdam aangekocht, van wien ze op zijn zoon N. G. Schroeder, Hoogleeraar te Groningen (gest. in 1796), overgingen.

N°. 7 [1]).

Briefwisseling van Maha Thome (Magnus Thomas), bisschop der St. Thomas Christenen of Nestorianen op het Zuidelijk gedeelte van de kust van Malabar, met Carolus Schaaf, Hoogleeraar in de Oostersche Letteren aan de Hoogeschool te Leiden, benevens eenige andere brieven van — en betreffende denzelfden bisschop.

I. Vier Syrische brieven, op Indisch papier geschreven en later, zoo het schijnt door de zorg van Schaaf, op perkament geplakt, als:

a. Brief van Maha Thome aan Ignatius, patriarch van Antiochie, geschreven in het jaar 1709, door de hand van zijn schrijver Ganpho.

Deze brief aan Adam van der Duyn, Bevelhebber der Hollanders op de kust van Malabar bij zijn terugkeer uit Cochin naar het vaderland in 1709 ter bezorging medegegeven, kwam in handen van Car. Schaaf en werd door hem in het Latijn en Hollandsch vertaald en met die overzettingen te Leiden in 1714 in het licht

1) Bij de beschrijving van dit HS. is die van Prof. Walraven in den Catalogus van 1796 gevolgd.

gegeven [1]). Het was deze brief die aan Schaaf aanleiding gaf met den bisschop eene briefwisseling te openen. — Vergelijk hierna II. f.

b. Eerste brief van Maha Thome aan Car. Schaaf, geschreven in het jaar 1715.

c. Tweede brief van den bisschop aan Car. Schaaf van het jaar 1717.

d. Derde brief van den bisschop aan Car. Schaaf, van het jaar 1720.

II. Bundel Syrische brieven door Maha Thome, of uit naam van hem of zijne kerk geschreven, als:

a. Brief van den bisschop aan Ignatius, Patriarch van Antiochia, gedagt. den 27 der eerste maand Tisrin van het jaar 1721.

Deze brief is de derde bekende, die de bisschop tot hetzelfde doel aan den Patriarch schreef. De tweede van den 25sten der maand Elul van het jaar 1720 gedagteekend, en waarin ook van Car. Schaaf melding wordt gemaakt, is uitgegeven door J. S. Assemani in zijne *Bibliotheca Orientalis*, tom. III. part. II. pag. CCCCLXIV, uit het Archief der *Congregatio de fide propaganda.*

b. Afschrift van denzelfden brief.

c. Vijf Brieven door of uit naam van Maha Thome aan Car. Schaaf geschreven, in de jaren 1720, 1721 en 1728.

d. Verhaal der eerste prediking van het Evangelie door den Apostel Thomas bij de Indiërs.

e. Brief in dichtmaat geschreven door Zacharia, in antwoord op een brief door Johannes Henricus, zoon van Carolus Schaaf, in 1720 aan den Bisschop Maha Thome gechreven (zie III. *b*.).

f. Afschrift van den brief des Bisschops van 1709 (I. *d*.), met vokaalpunten voorzien, van de hand van Car. Schaaf. Hierbij ook de Latijnsche en Hollandsche vertaling.

III. Bundel Syrische brieven geschreven aan den bisschop Maha Thome, als:

a. Brief van Car. Schaaf van het jaar 1713. Vijf afschriften in het Syrisch, met twee afschriften der Latijnsche vertaling en twee verschillende Hollandsche vertalingen, alle van zijn eigen hand.

---

1) De titel is: *Relatio historica ad epistolam Syriacam a* Maha Thome, i. e. Magno Thoma, *Indo, antiquorum Christianorum in India episcopo ex Chaddenad in Malabaria scriptam ad Ignatium Patriarcham Antiochenum. Et ipsa illa Episcopi Indi epistola Syriaca cum versione Latina. Accessit Epistola Syriaca ad eundem Episcopum, etiam cum versione Latina, accurante* C. Schaaf. *L. B.* 1714. Betreffende zijn inhoud zie men F. Valentyn, *Oud- en Nieuw Oost-Indiën.* Dl. V. 1e Stuk, blz. 115.

Deze eerste brief van Schaaf aan den bisschop werd met de Latijnsche en Hollandsche vertaling door hem uitgegeven achter den eersten brief van Maha Thome aan den Patriarch van Antiochia (zie I. *a.*).

b. Brief van den jongen JOHANNES HENRICUS, zoon van Carolus Schaaf, aan den Bisschop geschreven in het jaar 1720.

c. Brief, geschreven uit naam der Zendelingen uitgezonden door den Koning van Denemarken, door CHRISTOPHORUS THEODOSIUS WALTHER aan den Bisschop, gedagteekend uit de kerk Jerusalem te Tranquebar op de kust van Koromandel in het jaar 1725. Met Latijnsche vertaling van de hand van Walther.

IV. Bundel brieven, die op de voorgaande betrekking hebben, als:

a. Brief in het Nederduitsch met eene Malabaarsche handteekening van den koopman MALPA PAEON aan Adam van der Duyn, Oud-Commandeur enz. der kuste Mallabaar, te Leyden, geschreven uit Cochin den 20 November 1716.

b. Brief in het Latijn van C. F. WALTHER aan Carolus Schaaf, geschreven uit Tranquebar, den 6 October 1726, en mede onderteekend door Nicolaus Dal, Martinus Bosse, en Christianus Fredericus Pressier, Zendelingen.

c. Brief in het Latijn van JACOBUS OP DEN AKKER en JACOBUS CANTER VISSCHER, predikanten, geschreven uit Batavia in de maand April 1728 aan de Deensche Zendelingen Benj. Schultze, Nic. Dal, Mart. Bosse, C. F. Pressier en C. F. Walther.

d. Brief in het Latijn van Jo. HENR. MICHAELIS, S. Theol. et Gr. ac O.O. Lingg. Prof. Ord. aan Car. Schaaf, geschreven uit Halle, den 8 October 1729.

e. Afschrift van een Arabischen brief met interlineaire Latijnsche en Nederduitsche vertaling van den Koning of Sultan ALI SCHAJANTOURI aan de Bewindhebbers der West-Indische Compagnie, gedagt. den 1 Junij 1721, met kantteekeningen op de taal betrekkelijk.

Deze briefwisseling wordt bewaard in een cederhouten kistje, waarin ook de volgende Handschriften door den Bisschop Maha Thome aan Prof. Schaaf werden toegezonden. Het werd voor de Bibliotheek aangekocht uit de nalatenschap van ANT. WILH. SCHAAF. Med. Dr., in 1779.

N°. 8.

Nieuw Testament, in het Syrisch.

In 4°. 432 ff.

Handschrift op papier, in Estrangelo-schrift, waarin ook de meeste voorgaande brieven geschreven zijn.

Hierin volgen op de Handelingen der Apostelen: de brieven van Jacobus, de eerste van Petrus, de eerste van Johannes en vervolgens alle brieven van Paulus. Aan het slot van den brief aan de Hebreeën, waarmede de codex eindigt, is het jaar opgeteekend, waarin hij geschreven is: 1721. Er zijn bijgevoegd twee Liturgien, de eerste eene algemeene ter gedachtenis aan alle Apostelen in het algemeen en aan elk in het bijzonder, de laatste uitsluitend ter gedachtenis aan den Apostel Thomas.

N°. 9.

Psalmen, in het Syrisch.

In 8°. 219 ff.

Handschrift als het voorgaande. Hierin zijn bijgevoegd het Lied van Mozes en der zonen van Israël, uit Exod. XV, het Lied van Jesaja uit Jes. XLII: 10—13; het tweede Lied van Mozes, of het eerste gedeelte van het lied: Deuteron. XXXII: 1—21ª, en het derde Lied, niet der Makkabeën, zoo als er foutief geschreven staat, maar van Mozes, of het tweede gedeelte van het tweede Lied van Mozes: Deuteron. XXXII: 21ᵇ—43.

N°. 10.

De Boeken Baruch, Daniel met het bijvoegsel over Bel en den Draak, en de XII kleine Profeten, in het Syrisch.

In 8°. 177 ff.

Handschrift als de beide voorgaande.

N°. 11.

a. DEMETRII CHALCONDYLAE Tractatus de Homero, Graece. *fol.* 1ª.
b. HERODOTI Vita Homeri, Graece. *fol.* 2ᵇ.
c. PLUTARCHI Vita Homeri, Graece. *fol.* 9ᵇ.
d. DIONIS CHRYSOSTOMI Tractatus de Homero, Graece. *fol.* 43ª.

In fol. 44 ff.

Handschrift op papier, fraai geschreven. Waarschijnlijk uit de Veertiende eeuw.

De codex is vroeger voor de *Vita Homeri* van PLUTARCHUS door Wyttenbach gecollationeerd, doch slordig.

N°. 12.

ATHANASII *archiepiscopi Alexandrini* Opera (Oratio contra gentes, Orat. de incarnatione verbi Dei, Disputatio in Nicaeno Concilio, Contra Arianos Orationes, Epistolae, cet.), Graece.

In fol. 376 ff. Fol. 322 ontbreekt ten halve.

Handschrift op zwaar geglansd papier, net geschreven, de opschriften in rood. Gebonden in Turksch lederen band, verguld op snede, met koperen sloten.

Aan het slot in het Grieksch: *Emmanuel Bembaines uit Monembasia schreef dit werk, den* 16 *Sept.* 1548.

N°. 13.

PHOTII *patriarchae* Bibliotheca, Graece.

In 2 dln. fol. 345 en 332 ff.

Handschrift als het vorige, doch minder fraai geschreven, door eene andere hand. De band is aan de vorige ongeveer gelijk.

Aan het slot in het Grieksch de dagteekening 15 Mei 1548.

N°. 14.

a. PHOTII Acta Synodorum et Opuscula quaedam, Graece. *fol.* 1.
b. CLEMENTIS ROMANI Itinerarium S. Petri ad Jacobum, Graece. *fol.* 208.
c. BASILII MAGNI Epistolae, usque ad CXIV, Graece. *fol.* 264.

In een band fol. 319 ff.

Handschrift als de beide vorige, geschreven door drie daarvan verschillende handen, het eerste gedeelte van *a*, en *c* van dezelfde hand, het tweede gedeelte van *a*, en *b* van andere handen. De band is aan die van N°. 13 gelijk.

De *Epistolae* van Basilius zijn niet volledig. Eenige brieven zijn weggelaten.

Voorin den band vindt men een wapenschild met onderschrift: *Ex bibliotheca Nicolai Joseph Foucault Comitis Consistoriani.* FOUCAULT, een bekend Fransch archaeoloog en philoloog, stierf in 1721.

N°. 15.

Catalogus Manuscriptorum Graecorum, qui sunt in Bibliotheca Vaticana, Graece.

In fol. 97 ff.

Handschrift op papier, net geschreven, in de Zestiende eeuw. In ouden lederen band, verguld op snede en plat, met koperen sloten.

De catalogus bestaat uit eene titelopgave van alle schriften in de verschillende codices, zonder aanwijzing van ouderdom, enz.

N°. 16.

LEONIS SAPIENTIS *Imperatoris* Oracula, Graece, cum paraphrasi Graeca anonymi cujusdam, figuris pictis illustrata.

In 4°. 12 ff.

Handschrift op papier, uit de Zestiende eeuw (?). Met 16 gekleurde platen. Dit HS. is gebruikt door PET. LAMBECIUS voor zijne uitgave dezer *Oracula* achter: GEO. CODINUS, *de antiquitatibus Constantinopolitanis*, *Paris*. 1655. Lamb. heeft hieruit ook de oude paraphrase afgedrukt en de platen, niet naauwkeurig evenwel, nagevolgd. Vergel. FABRICIUS, *Bibliotheca Graeca*, VI. 364.

N°. 17.

JOANNIS ZONARAE *a*. Commentarius in Canones Conciliorum a Nicaeno Concilio ad Carthaginensem usque, Graece. *fol.* 1.

b. In Epistolas Dionysii, Basilii, Gregorii et aliorum commentarii, Graece. *fol.* 584.

In 2 dln. fol. 934 ff.

Fraai en duidelijk Handschrift uit de eerste helft der Zeventiende eeuw. De tekst der *Canones Conciliorum* is er hier en daar uit verschillende gedrukte uitgaven tusschengevoegd.

N°. 18.

Vetus et Novum Testamentum, Latine. Versio Vulgata.

In 7 dln. gr. fol. — I. Genesis-Numeri. 196 ff. II. Deuteronomium-Ruth. 115 ff. III. Libri IV Regum. 163 ff. IV. Proverbia, Sapientia, Ecclesiasticus. 109 ff. V. Job, Tobias, Esther, Libri IV Machabaeorum. 149 ff. VI. Jesaja, Ezechiel, Prophetae minores. 177 ff. VII. Jeremia. 72 ff. Actus Apostolorum, Epistolae canonicae, Apocalypsis. 84 ff.

Handschrift op perkament, groote Gothische letters, bestemd ter voorlezing in de kerk. Aanvangletters der hoofdstukken in kleuren. Opschriften enz. in rood en blaauw. Waarschijnlijk uit het laatst van de Veertiende eeuw.

Het I[e] deel en de eerste helft van het VII[e] (Jeremia) hebben sierlijk in kleuren geteekende aanvangletters bij ieder boek. In Dl. II—IV, VII b zijn deze met goud afgezet en heeft het eerste blad van ieder boek randwerk, dat hier en daar uit zonderlinge voorstellingen bestaat. De aanvangletters en het randwerk in

Dl. V, VI zijn veel fraaijer dan in de overige deelen en hebben kunstwaarde, maar dit is oorzaak geweest, dat eenige letters en verscheidene stukken uit de randen weggesneden, en hier en daar met teekenwerk gerestaureerd zijn. In het VIe deel ontbreekt het eerste blad aan Ezechiel.

De tekst heeft afdeeling in hoofdstukken, doch niet in verzen. Aan den kant vindt men de aanduiding der *terminationes* voor de voorlezing. In het Ve deel wordt daarvan over de boeken Job en Ezechiel eene opgave gevonden, door eene hand uit de 15e eeuw geschreven.

N⁰. 19.

Vetus et Novum Testamentum, Latine. Versio Vulgata.

In 2 dln. kl. fol. — I. Libri V Mosis, Josuae, Judicum, Ruth. 124 ff. Voorwerk 9 ff. II. Novum Testamentum. 122 ff. Proverbia, Ecclesiastes, Cantica, Sapientia, Ecclesiasticus. 49 ff. Tabula Epistolarum et Evangeliorum. 5 ff.

Handschrift op perkament, gothische letter, de voorletters geteekend in rood en blaauw. In oude banden met koperen sloten.

Het Eerste Deel is fraai geschreven door twee verschillende handen, waarschijnlijk in het begin der Vijftiende eeuw. Vooraan vindt men de hoofdstukken van alle bijbelboeken ieder in een woord vervat en te zamen Latijnsche versregels uitmakende. Voorin dit inschrift: „*liber conventus sancte cecylie in Amstelred.*"

Het Tweede Deel is minder fraai geschreven dan het eerste, misschien wat later, doch ook in de eerste helft der Vijftiende eeuw.

N⁰. 20.

Novum Testamentum, Latine. Versio Vulgata.

In fol. De tekst: 106 ff. *Interpretationes nominum hebraicorum*. 48 ff. Voor- en Nawerk. 12 ff.

Handschrift op papier, de voorletters geteekend in rood en blaauw. Alleen het eerste blad der Evangelien, der Brieven, en der Handelingen der Apostelen, (dus 3 bladen) zijn op perkament geschreven en met eene fraai met goud en kleuren geteekende hoofdletter versierd. — In den ouden lederen band.

Vooraf vindt men op 2 ff. den inhoud der hoofdstukken in latijnsche versregels. Achteraan (10 ff.) eene lijst der teksten en hoofdstukken in de kerk te lezen voor alle dagen des jaars.

Onder de *Interpretationes* leest men: „*Expliciunt interpretaciones*

nominum hebraicorum finite per me Wilhelmum Bocholdie Anno domini etc. 1465 *feria sexta ante penthecostam festam.*" In den catalogus van 1796 is verkeerdelijk het jaartal 1067 opgegeven.

N°. 21.

EUSEBII PAMPHILI Historiae Ecclesiasticae liber I—IX, RUFFINO TYRANNIO interprete. Acc. RUFFINI Historiae Ecclesiasticae libri II seu liber X, XI post Eusebium.

In kl. fol. of gr. 4°. 221 ff.

Handschrift op perkament, Latijnsche letter, fraai en duidelijk geschreven, met kantteekeningen van latere handen. Het meerendeel is geschreven door twee (of meer?) zeer oude handen, in de Negende of Tiende eeuw, en in lateren tijd (Twaalfde eeuw) verbeterd. De verbeteraar heeft in het VIe en volgende boeken op sommige bladzijden de letters geheel nagetrokken. In het IIe boek van Ruffinus zijn door dezelfde hand of althans eene hand van dien tijd de beide laatste en drie bladen vroeger twee andere bladen bijgeschreven. Ook de volgende lijst aan het slot voorkomende: „*Successiones regum francorum, a Karulo magno et archiepiscoporum Mogontine ecclesie a Bonifacio martire.*"

Deze lijst is van één hand tot Bisschop Adelbertus junior („*sedit annos tres menses duos*"), die van 1137—41 regeerde en Keizer Cunradus III, die in 1138 den troon beklom. Zij is vervolgd door latere handen, doch alleen met de namen der Bisschoppen. Achter „*Cunradus regn....*" is later geschreven: *annos xvi.* Dan volgen de Bisschoppen: *Marcholf episc. sedit x^em^ menses, Henricus episc. sedit annos xiiii, in quarto x^0^ anno depositus est ab episcopatu Wormatie, cui successit Arnoldus archiepisc. qui sedit annos vii. Anno septimo occisus est a civibus maguntinis* (1160)." Daarop volgt dadelijk: „*Cristianus archiepisc. qui sedit annos xv. Cunradus archiepisc. sedit annos xi.*" Deze laatste Cunradus, in 1161 tot den Bisschopszetel verheven maar in 1164 weder afgezet en door Christianus opgevolgd, werd na diens dood in 1182 hersteld en regeerde tot 1200. De lijst schijnt dus tot 1193 te loopen.

Op het eerste blad van dezen codex vindt men zijne afkomst: „*Codex monasterii sancti Jacobi ex maguntia.*" Hij kwam later in het bezit van JANUS GRUTERUS blijkens zijne handteekening. De rugtitel heeft: „RUFINI Historia Ecclesiastica." — Vergel. BJORNSTAHL, Briefe, V. 474.

N°. 22.

Isaac de Syria, Liber de contemptu omnium mundanorum et de contemplacione.

In kl. 4°. of gr. 12°. 90 ff. gefolieerd.

Handschrift op perkament, gothische letter, net geschreven. Waarschijnlijk in de eerste helft der Vijftiende eeuw.

De tekst begint na het opschrift: „*Anima que deum diligit in deo solo quietem habet,*" en eindigt: „.... *et in seculum non tenebrescet. Ipsi honor et gloria in secula. Amen.* ¶ *Explicit liber Sancti Ysaac de Siria. Deo gracias.*"

De tekst van dit geschrift in de *Bibliotheca Patrum* (Tom. XI. pag. 1019 sqq.) afgedrukt verschilt veel van deze.

N°. 23.

Meditationes de vita Christi CLII.

In kl. 8°. 196 ff.

Handschrift op papier, uit het midden der zestiende eeuw.

De tekst begint na het opschrift. *Meditat. Prima Joh.* 1°. *In Principio erat verbum etc. ..... Primo ut scias quis sit cujus vitam, cet.* en eindigt. *Quid in die judicij dicet Christus quem sequi noluisti sed daemonem.*

Hoewel de naam van den schrijver hierin niet vermeld is, is het zonder twijfel hetzelfde HS. als dat, voorkomende in den catalogus der boeken van Pastoor Jacob Buyck — wien dit blijkens zijn stempel vroeger behoorde — onder den titel van: „*Meditationes* Francisci Costeri *de vita Christi, aliena manu scriptae. In octavo. In membranis.*" Het schijnt dus een onuitgegeven HS. te zijn van den bekenden ijverigen Jezuiet.

N°. 24.

De vera Ecclesia, Christi Jhesu unica sponsa, et omnium Christianorum matre, tractatus.

In fol. 389 pp.

Handschrift op papier, van Jacob Buyck, Pastoor der Oude Kerk te Amsterdam vóór de Hervorming (1578), later Pastoor te Emmerik, alwaar hij dit werk schijnt geschreven te hebben. Vergelijk N°. 27.

Aan het slot van het Traktaat (377 blz.) vindt men een Register der aangehaalde Bijbelplaatsen (9 blz.). Voorin eenige aanteekeningen, ook over de redenen van Buyck's vlugt uit Amsterdam in 1578 (3 blz.).

N°. 25.

a. Sermones XXII de fide. *p.* 1.
b. De augustissimo Eucharistiae sacramento; in quo sunt omnes diuitiae et deliciue nostrae absconditae: materia tractata ac tractanda per tota Quadragesimam. *p.* 107.

In fol. 168 pp. waarvan er 10 (hier: 137—146) wit gelaten zijn.

Handschrift op papier, van Pastoor JACOBUS BUYCK. Bladz. 165 heeft tot opschrift: *Sermones VIII de ter maximo Eucharistiae Sacramento.* Hiervan is alleen het begin van het eerste sermoen in dit boek geschreven. In de voorafgaande belangrijke aanteekeningen verhaalt Buyck hoe hij en zijn ambtgenoot Duncanus voorgenomen hadden in 1578 daarover te prediken, toen de omkeering van zaken te Amsterdam plaats had. waarvan hij de schuld laadt op hunne eigen verkeerdheden en op het verraad van de Amsterdamsche regering. Ook Duncanus, die later den eed deed aan de nieuwe Regering, allen die dit niet deden rustverstoorders noemde, en vooral Buyck in twee openbare brieven hevig aanviel, wordt hier scherp gegispt, doch zijne omkeering voornamelijk geweten: „*Dalilae suae, hoc est improbissimae et impudentissimae Margaretae.*"

N°. 26.

a. Index sive Catalogus omnium Librorum meorum et pretium eorundem. *p.* 1.
b. Dominica 20 Trinitatis: De Nuptiis concio, *p.* 49.
c. Dominica 21 Trinitatis: ex Epistola (Pauli ad Ephes.) de Armi Christianis, *p.* 61.
d. In festo Nativitatis Christi concio: de triplici Christi generatione, *p.* 106.
e. Carmina Miscellanea, *p.* 108.

In fol. 137 pp.

Handschrift op papier, geschreven door Pastoor JACOB BUYCK.

De catalogus, alphabetisch gesteld, meerendeels op de voornamen der schrijvers, schijnt in 1577 zamengesteld en tot 1588 bijgeschreven te zijn. Bij de later aangekochte is de plaats, waar het verkregen werd, aangeteekend (*Embricae, Calcariae*) en bij bijna alle de prijs, waarvoor ze zijn aangekocht. De gedrukte boeken in dezen catalogus voorkomende zijn nog meerendeels op de Bibliotheek aanwezig, van de 30 Handschriften slechts vier (N°. 23,

24—26). Bij sommige boeken is de bestemming aangewezen, zoo als het volgende: „*Xantensis civitatis origo. Est Liber scriptus, in Quarto cum claustris. Emi Calcariae anno* 1588 — *parvo pretio, sed magno dignus est. Post mortem meam cupio, ut donetur capitulo sive Decano Xantensi, cui non erit inutilis.*"

De *Sermones de Armis Christianis* zijn onderteekend: „*Calcariae, anno* 1589, *pridie beati Lucae Euangelistae.*

De *Carmina*, waarbij enkele Hollandsche, schijnen meerendeels door B. omstr. 1580—1600 geschreven te zijn. Een gedicht op den Aartshertog Ernestus o. a. slaat op gebeurtenissen in 1593 en 1594 voorgevallen.

N°. 27.

Translaat van het Tweede Testament of Codicil van den Heere Jacob Buyck, Canonick tot Emmerick, van 4 September 1599, voor den Notaris Jacobus Cocchemius.

In fol. 5 pp.

Afschrift van het oorspronkelijke, voorhanden in het Grafelijk Archief van Horstmeer en van Ahuys, gezegd Nahuys, in het bezit van Graaf Nahuys te Utrecht, door de goedheid van dien Heer voor de Stads-Bibliotheek verkregen.

In dit Testament — ook om vele andere bijzonderheden merkwaardig, en met het eerste Testament van 2 Sept. 1594, in het bezit van denzelfden Heer, in de hoofdzaak overeenkomstig — komt het volgende voor betreffende zijne Bibliotheek: „*Myn Librije met alle myn boeken, wesende myn ryckdomme ende sinlichede, beveel ick geheelijcken zonder datter eenich boeck aff verdwalen sal moghen mijn broeder Hendrick totter tyd dat hy de selve tot het gebruyck van imandt van ons bloedt die Catholyck is, ofte tot een ander Catholyck gebruyck bekert.*" Buyck wordt in dit Testament genoemd: „*Mr. Jacob Buyck, Canonick van Sinte Maertens Kercke binnen Embrick ende Pastoor van de Sinte Aldegundis Kercke aldaer onder het Bisdom van Utrecht.*"

Vergelijk hiermede het *Voorberigt* voor dezen catalogus, bl. V. De onderstelling dat Buyck's bloedverwanten zijne boekerij erfden is dus juist geweest. Of de in het Testament als erfgenaam aangeduide HENDRIK BUYCK dezelfde is als de medeoprigter der eerste Oost-Indische Compagnie te Amsterdam en Regent van het Tuchthuis in 1595 (zie WAGENAAR, *Beschr. van Amst.*, in 8°. IV. 96; VIII. 252), zou ik betwijfelen, omdat deze wel denkelijk protestantsch zal geweest zijn en Pastoor Buyck zijne boeken tot uitslui-

tend gebruik van Katholieken bestemde [1]). Pastoor Buyck leefde nog in 1602, want de Spaansche Bijbel van CYPR. DE VALERA, op de Bibliotheek aanwezig, draagt nog zijn stempel.

N°. 28.

Missale Ecclesiae Romanae.

In fol. 217 ff.

Handschrift op papier. Geheel op zangnoten. Achteraan zijn eenige hollandsche liederen gevoegd, eveneens op zangnoten, nl. een Kerslied, een Paaschlied, en *Van theylich Sacrament* (van 't Avondmaal).

Aan het slot leest men: „*Scriptus est iste liber per me balduinum henrici* 1571 *finitus sexto calendas iunij.*" Voor in den band is geschreven: „*Dit boeck hoort toe Isbrant Stevenson alias pont figen* (?) *coster ende getrouwe dienaer vant Cruis altaer staende in Onse Lieve Vrouwe Kerck binnen der stede van Amsterdam. Actum den laetsten augusti anno* 1575." Het is afkomstig uit de bibliotheek van Past. Jacob Buyck, blijkens zijn stempel.

N°. 29.

DAV. BLONDELLI Annotationes in Caes. Baronii Annales Ecclesiasticos.

Geschreven door zijn eigen hand in een exemplaar van „CAES. BARONII *Annales Ecclesiastici. Ed. noviss. ab ipsomet ante obitum aucta et recogn. Colon. Agripp.* 1609. 12 *tomi in* 6 *vol. fol.*" De aanteekeningen zijn meerendeels aan den kant en tusschen den tekst geschreven, gedeeltelijk op losse blaadjes. In de eerste deelen zijn ze zeer overvloedig, in de drie laatste (843—1198) schaarsch. Het schrift is zoo klein, dat men het zonder vergrootglas naauwelijks lezen kan.

David Blondel volgde in 1650 Vossius op als hoogleeraar in de Geschiedkunde aan het Amsterdamsche Athenaeum. Hij was hier echter niet lang woonachtig, toen hem — hij meende ten gevolge van de Amsterdamsche lucht — het gebruik zijner oogen begaf. Hij stierf geheel blind in 1655.

De Hervormde kerken in Frankrijk hadden hem in 1626 opgedragen eene wederlegging van Baronius te schrijven. Hij volbragt dit werk niet. Na zijn dood werd het exemplaar van Baronius met zijne aanteekeningen door de Amsterdamsche Regering voor de Bibliotheek der stad aangekocht. Toen later een Fransch predikant,

---

1) Zijn vader heette blijkens het Testament Cornelis Buyck en was toen nog in leven; ook had hij getrouwde broeders en zusters.

met name ANDR. MAGENDIE, uit Bearn herwaarts gevlugt was, droegen Burgemeesters hem op die aanteekeningen voor de pers gereed te maken. Magendie schreef ze alle over op bladen, die in den volgenden band (*a*) bewaard zijn. Dat de Fransche predikant echter de man niet was voor die uitgave, blijkt uit een geschrift, dat hij in 1675 te Amsterdam in 't licht gaf, getiteld: *Magenelis Anti-Baronius*, een onbeduidend boek, dat ook weinig koopers schijnt gevonden te hebben, daar er in 1679 eene nieuwe titeluitgave van vervaardigd werd, waarop ter aanprijzing vermeld was: *Quibus accesserunt quaedam ad Baronium animadversiones Davidis Blondelli.* Men heeft ten onregte hieruit opgemaakt, dat Blondel's aanteekeningen weinig te beteekenen hadden, want Magendie moet daarvan zeer weinig gebruik hebben gemaakt.

Later schijnt een ander geleerde (misschien LUDW. WOLZOGEN, die van 1670 tot 1690 aan het Athenaeum Illustre den leerstoel der Kerkgeschiedenis bekleedde), door Curatoren uitgenoodigd te zijn, op hun kosten de aanteekeningen van Blondel in het licht te geven, blijkens den titel van het afschrift *c* en de proefbladen *e*, maar ook deze uitgave had geen voortgang.

Zie verder: P. BAYLE, *Dictionaire historique*, 1740. T. I. p. 574, note E; Z. C. VON UFFENBACH, *Merkwürd. Reisen*, Th. III. 1754. p. 575; WAGENAAR, *Beschrijv. van Amsterdam*, in 8°. 11° stuk, blz. 311; *Biographie universelle*, *Paris*, MICHAUD, i. v. Ook moet men in COLOMIEZ' *Recueil de Particularités*, p. 99 bijzonderheden daarover kunnen vinden.

In een band te zamen gevoegd worden hierbij bewaard:

a. Afschrift op fol. bladen van al de aanteekeningen van Blondel, van de hand van ANDR. MAGENDIE, 265 ff. Ze zijn slordig en met weinig zorg overgeschreven, zoo als blijkt uit de vele tusschenvoegsels door het geheele afschrift van eene latere, nette en duidelijke hand. Fol. 1—6 (tot het jaar 13 na Chr.) ontbreken. Fol. 7—129 zijn doorloopend gefoliëerd.

b. Afschrift op fol. bladen van Blondel's aanteekeningen tot bladz. 318 van het 1e deel (ann. Chr. 41), zeer fraai geschreven door eene hand van de Zeventiende eeuw. 72 ff. Op de laatste bladz. is door eene andere hand een woord onderstreept en daarbij geschreven: „*Dit woord staet hier recht en niet soo als het in Magendies copije staet.*"

c. Afschrift van de aanteekeningen van Blondel, met de uittreksels uit den tekst van Baronius, waarop die betrekking hebben. Eerste blad in fol. 4 ff. Met den volgenden vooraangeplaatsten geschreven titel: „*Caes. Baronii Annales Ecclesiastici passim aucti, castigati, explicati, notis marginalibus Davidis Blondelli Hist. Ecc. in Ill. Amstelod. Gymnas. Profess. Notae omnes cum textu Baro-*

niano accurate committuntur et uberius subinde explicantur, ut absque operosis Annalium voluminibus legi et intelligi possunt. Bono publico conservatae ac transcriptae cura et sumptu liberali Illustrium Curatorum Scholae Illustris"

d. Gedrukte proefbladen der aanteekeningen van Blondel met de uittreksels uit den tekst van Baronius. Blad *a*—*c* of bladz. 1—24 in fol., in twee kolommen gedrukt, de tekst in cursief — de aanteekeningen in Latijnsche letters. Het opschrift luidt: *Davidis Blondelli Animadversiones in Annalium Baronii tom. I.* Boven ieder blad leest men: *Anti-baronius Blondelli.* Het laatste eindigt met het jaar 32 na Chr. In deze proefbladen, die niet naar de voorgaande afschriften gezet zijn, zijn vele verbeteringen gemaakt en sommige stukken geheel doorgeschrapt, misschien door dezelfde hand, die het afschrift van Magendie verbeterd heeft. De druk komt mij voor van het laatst der Zeventiende eeuw te zijn.

e. Uittreksels uit de aanteekeningen van Blondel van verschillende handen. Op fol. bladen. 14 ff.

N°. 30.

NIC. GUIL. SCHROEDER, Observationes philologico-exegeticae in librum Psalmorum.

Dictaat in 3 dln. 4°. 1343 pp.

N°. 31.

Ejusdem Observationes philologicae in Prophetiae Jesaiae cap. I—XXIX.

Dictaat in 2 dln. 4°. 825 pp.

N°. 32.

Ejusdem Observationes in eadem capita.

Dictaat in 1 dl. 4°. 616 pp.

N°. 33.

Ejusdem Observationes philologicae ad loca quaedam difficiliora Odes Eucharisticae Hiskiae, Jes. XXXVIII.

Dictaat in 4°. 11 pp.

N°. 34.

Ejusdem Observationes philologicae in Prophetiae Jeremiae cap. I—XXX.

Dictaat in 4°. 382 pp.

N°. 35.

Ejusdem Observationes in eadem capita.

Dictaat in 4°. 706 pp.

N°. 36.

Ejusdem Commentarius philologico-exegeticus in Threnos Jeremiae.

Dictaat in 4°. 400 pp.

N°. 37.

Ejusdem Observationes philologico-exegeticae in librum Threnorum Jeremiae.

Dictaat in 4°. 56 pp.

N°. 38.

Ejusdem Observationes philologico-exegeticae in Prophetiam Ezechielis.

Dictaat in 2 dln. 4°. 674 pp.

N°. 39.

Ejusdem Praelectiones philologico-exegeticae in Prophetas minores.

Dictaten. 11 stn. in 4°. — Hosea. 220 pp. Op het einde: 1751. Joel. 191 pp. Amos. 284 pp. Jona. 32 pp. Micha. 240 pp. Nahum. 72 pp. Habakuk. 96 pp. Tsephania. 97 pp. Haggaeus. 46 pp. Zacharia. 260 pp. Malachia. 51 pp.

N°. 40.

Ejusdem a. Annotata philologica in S. Lucae evangelium cap. I—X: 20. *b.* Observationes philologico-theologicae in I Pauli ad Corinthios Epistolam, exceptae a TH. LUBBERS.

Dictaten in 1 dl. 8°. 301 en 260 pp.

N°. 41.

Ejusdem Dictata in Antiquitates Hebraeas sec. ductum Conr. Ikenii, quas in collegio scripsit JAC. MENSINGA, annis 1762—63.

In 4°. 583 pp.

N°. 42.

Ejusdem Observationes in Ibn Doreidi poemation. Acc. versio latina ejusdem carminis.

In 4°. 95 pp.

Geschreven door J. WILLMET, later hoogleeraar te Amsterdam.

N°. 43.

LUD. CASP. VALCKENAER, Dictata philologica in Actus Apostolorum.
In 4°. 607 pp.

N°. 44.

PET. CURTENII Praelectiones ad Theologiam revelatam.
Dictaat in 4°. 172 pp.

N°. 45.

Ejusdem Dictata in Theologiam Naturalem sec. brevem ejus tabellam.
In 4°. 229 pp.

N°. 46.

WILH. KOOLHAAS, Dictata in C. Ikenii Antiquitates Hebraicas.
In 4°. 592 pp.

N°. 47.

Ejusdem Dictata in eundem Ikenii librum.
In 4°. 446 pp.

N°. 48.

C. H. VONCK, Dictata in C. Ikenii Antiquitatum Judaicarum partem I--III, descripta a CHR. GUL. HOFFMAN, Amst. anno 1748.
In 3 dln. 4°. 798 pp.

N°. 49.

a. Sassen speghel (Saksenspiegel), *fol.* 1.
b. Lenrecht (Saksisch Leenrecht), *fol.* 169 *a.*
c. Scheuenklot of Richtestich (Richtsteig Landregts), *fol.* 183 *b.*
d. Keyserrecht (Schwabisch Landregt), *fol.* 202 *a.*
Alle in het Nederduitsch.

In gr. fol. 343 ff.

Handschrift op perkament, gothische letter, fraai en duidelijk geschreven, de opschriften der hoofdstukken en aanvangletters in rood, blaauw en groen. Van het einde der Veertiende of het begin der Vijftiende eeuw.

Fol. 1—4 *a.* Prologus, in het Latijn en Duitsch. De eerste begint: „*O Helyno* (voor *helion*) *et unitas*," de tweede *O dry numych enycheit.* F. 4 *a*—8. Register op den Saksenspiegel in de orde der hoofdstukken. F. 9—16 *a.* Register op denz. in alphabetische orde. F. 17—168. Tekst en Glossen van den Saksenspiegel in 3 boeken.

De Glossen beginnen: „*God de dar is etc. Hir heuet eyke an* enz., en eindigen: *he ne hebbe der clage beghunt et cetera.*" De tekst begint: „*Des heilighen gheistes mynne*" enz., en eindigt: „*it ne wilkore dat lant.*" Aan het slot van het 1e boek leest men: „*Hir volghet na dat andere buk Des Sassen Speghels.*" — F. 169—183 *b.* Saksisch Leenregt, beginnende: „*Hir beghint lenrecht. Swe lenrecht kunnen wille*" enz. Einde: „*umme eyn gut ieghen sinen heren. Laus tibi sit christe quum liber explicit iste.*" F. 183 *b*—201. Richtsteig, met den prologus, de beide epilogen en de allegaten in den tekst, de opschriften der hoofdstukken zonder nommers. Opschrift: „*Desse settinge satte Keiser Frederik von Stouff na godes gebort. Dat nennen nu itlike lude den Scheuenklot. Itlike nennet it den Richtestich.*" Begin: „*Desse settunge unde veire de hir na volgen de satte Keiser,*" enz. Einde: „*de rechten tal nicht verkeret ne hebben. Got de dar is de rechticheit, de rechtuerdege uns Alzo dat us werde der gerechten lon Amen.*" — F. 202—204 *a.* Register op het Schwabisch Landregt, beginn. „*Hir beginnet dat Registrum to deme Keyser rechte. Amen. To deme Ersten,*" enz. F. 204*b*—243*a.* Tekst, beginnende: „*Here got himelesche vader*, enz." De beginletter H is eene kleine geteekende en gekleurde miniatuur, den keizer voorstellende. Einde: „*gelit he auer eines bi er vor dat he sin innen wart, he mach sek nicht van ir scheiden.*"

Vergelijk: *Der Sachsenspiegel, herausgeg. von Dr.* C. G. Homeyer, Th. II. 1. Berl. 1842. p. 689; *Der Richtsteig Landrechts, herausgeg. von dens.* Berl. 1857. p. 1; *Der Prolog zur Glosse des sächsischen Landrechts von dens.* Berl. 1854, waarin ook van den Prologus in dit HS. gebruik is gemaakt.

N°. 50.

Landrecht van Hunsingo, Fyvelingo, ende het Wester-quartier. De 6te druck met 't register, ende anders verbetert. Gron., R. Huysman. 1679. — Instructie voor Lieutenant ende Hooftmannen, mitsg. Secretarien ende Dienaeren vande Gerichts-Camer der Provincie van Stadt Groningen ende Ommelanden. Gron., Wed. Edz. Huysman. 1654. — Ordre waer nae geprocedeert sal werden in revisie vande Sententien van Lieutenant ende Hooftmannen der Stadt Gron. ende Ommel. Ald. 1655. — Nader Ordre ofte Ampliatie ende correctie van eenige poincten in de voorg. Instructie. Ald. 1668. — Land-recht der beyden Old-ambten. Gron. 1722.

Alle in 4° formaat, met papier in fol. doorschoten en in een band gebonden. Met vele geschreven aanteekeningen in het Hollandsch en Latijn van twee verschillende handen. Op eene boekverkooping te Groningen voor de Bibliotheek aangekocht.

N°. 51.

HUG. GROTII De jure belli ac pacis ll. III. Acc. praeter alia J. F. GRONOVII notae. Hag. Com. 1680.

In 8° formaat, doch met papier in 4° doorschoten en in 2 banden gebonden. Met geschreven aanteekeningen en uitbreidingen van H. C. CRAS, vroeger Hoogleeraar in de Regten aan het Athenaeum Illustre en Bibliothekaris dezer Boekerij.

Aan de Bibliotheek ten geschenke gegeven door Mr. H. W. TYDEMAN, Hoogleeraar te Leiden.

N°. 52.

FRED. WILH. PESTEL, Dictata de Historia politica, sive de conversionibus populorum Europaeorum, praes. a Saec XV^to ad nostra usque tempora, conscr. a CORN. VAN LENNEP, annis 1770 en 1771. Pars I (usque ad Saec XV).

In 4°. 136 pp.

N°. 53.

Privilegium Doctoratus, data SAMUELI BEN ISRAEL, in Academia Oxoniensi, die VI Maji anno 1655, sub regimine Oliverii Protectoris (Cromwell).

In 4°. 7 ff.

Handschrift op perkament. Titel: *In nomine Dei Amen. Universis et singulis praesens. Hoc publicum Doctoratus privilegium visuris, lecturis seu legi audituris Nos Dr. John Owen.* Onderteekend door Dr. John Owen, *Acad. Oxon. Procancellarius P. T.*, Dr. Clayton *Promotor P. T. et Professor ord.* en Petrus Goolen *Academiae ejusdemque Curatorum Secretarius.*

N°. 54*.

Adres en Vertoog ter verbeetering van het Genees en Heelkundige enz. (*sic*) in ons Gemeenebest, den 27 April 1796 aan de Nationale Vergadering overgegeven en thans met eenige bijvoegsels vermeerderd, door DAVID HEILBRON Cz., Med. Doctor in den Haag, enz. (1797).

In fol. 144 blz., waarvan de Bijlagen 38 blz. beslaan. — Betoog der noodzakelijkheid eener Geneeskundige Staatsregeling.

N°. 55*.

BERN. SIEGFR. ALBINI Institutiones physiologicae.

Dictaat in 3 dln. 4°. 566 pp.

N°. 56*.

N. C. DE FREMERY, Pharmaceutische en Chemische Lessen, naar aanleiding der Pharmacopaea Batava.

Dictaat in gr. 4°. 305 pp.

N°. 57.

a. Tractatus de directionibus et de aspectibus et radiis. Et de modis dirigendi et prohiciendi radios et aspectus, editus per magistrum MATHEUM DE GUARINBERTIS de Parma archidyaconum parmensem, *fol.* 1.
b. Tabulae Directionum et Aspectuum, *fol.* 16 *a.*
c. De inquisitione ejus in quo constitit humana felicitas. Ad egregium virum magistrum Johannis de Blanchis de Regio physicum MATHEUS DE GUARINBERTIS de Parma Archydyaconus Parmensis, *fol.* 22 *a.*
d. (MESSAHALLAH), Ysagogae in introductiones in arte astrologiae (transl.) per JOHANNEM YSPALENSEM, *fol.* 25 *a.*
e. Meschaliah (MESSAHALLAH) in revolutionibus annorum mundi, *fol.* 47 *b.*
f. ALBUMASARIS liber de floribus juditiorum astronomiae, cet, *fol.* 54 *b.*
g. Liber experimentorum seu conjunctionum ex dictis ALBUMASAR Jahfar filii Mahomet Alballis, *fol.* 66 *a.*

In fol. 136 ff. Handschrift op perkament, fraai geschreven en omlijnd, de opschriften en voorletters in rood en blaauw. Uit de eerste helft der Vijftiende, of het laatst der Veertiende eeuw.

N°. 58.

a. Collectio de compositionibus astrolabii, *fol.* 1.
b. In compositionem chilindri quod vocant horologium viatorum, *fol.* 16*a.*
c. Utilitas Astrolabii magistri TRISTANI DE PRAGA, *fol.* 17 *a.*
d. Commentarius super Theorica planetarum quae incipit: Circulus eccentricus, cet, *fol.* 26 *b.*
e. Compositio directorii, cet., *fol.* 43*a.*
f. Excerpta ex libro ALFRAGANI de 30 diebus (?), *fol.* 49 *a.*
g. Tractatus de radicum extractione. *fol.* 64 *a.*
h. Canones Octavae sperae ordinatae, per magistrum JOHANNEM DE LINERIIS, *fol.* 68 *a.*
i. (Tractatus incipiens) „Si in quo gradu signi stella aliqua pernotata sit et quantum distet ab ecliptica linea in septentrionem vel meridiem scire cupis," etc. *fol.* 77 *a.*
k. Algorismus Jo. DE LINERIIS, *fol.* 83 *b.*
l. (Tractatus incipiens:) „Tempus est mensura motus ut vult Aristoteles 4°. (libro) physicorum," cet. *fol.* 100.

In fol. 111 ff. Handschrift op papier, vrij duidelijk geschreven, doch met vele verkortingen, voorletters in rood en blaauw. Uit de Vijftiende eeuw. In den ouden band met fraai bewerkte koperen hoeken en sloten.

N°. 59.

a. Geometrische Vorarbeit zur neuen und verstärckten Kriegs-Baukunst, begriffen in einer volständigen Geometria, *p.* 1.
b. Anderer Theil, oder Anleitung zur Fortification, *p.* 168.
c. Des Holländischen General-Ingenieurs und General-Directeurs der Aprochen, Herrn VON DOPFS, Verstärckte befästigungs art, *p.* 187.
d. Verstärckte Befästigungs art des Herrn VON PAGAN, *p.* 213.
e. Art und weise einen ort zu bevestigen nach des Herrn DE VAUBANS manier, *p.* 243.

In 4°. 335 pp. Handschrift van het midden der 18de eeuw, net geschreven, en met fraai geteekende en gekleurde figuren versierd. Afkomstig van J. SCHILLING, Directeur der Stads Werken te Amsterdam.

N°. 60.

Von der Theorie der Bürgerlichen Facaden. Eine Academische Vorlesung des Hr. Prof. KROBSACIUS. Die Zeichnungen nach einem vergröserten Maszstabe von J. SCHILLING, Landmeszer der Stad Amsteldam.

In 4°. 74 ff.

Met 13 fraai met kleuren geteekende uitslaande platen.

N°. 61.

Die beweglichen Theater des Kurio nach der Beschreibung des Plinius. Mit einer Zeichnung.

In 4°. 32 pp.

Geschreven door J. SCHILLING. Zoo het schijnt een afschrift uit een Tijdschrift van het begin dezer eeuw.

N°. 62.

Proportie van Metaale Canons, Mortiers en Houwitzers. Van de nieuwe proportie, welke thans door den 's Lands gieter J. Maritz gegooten zyn en van onzen tegenswoordigen Chef goedgekeurd.

In fol. 10 pp.

Onderaan is geschreven: „*Dit is de laatste proportie, welke onzen Chef den Colonel Paravicini de Capelli in den Jaare* 1786 *heeft goedgekeurd.*"

N°. 63.

LAMBERT TEN KATE HERMANSZ., Verhandeling over de Klankkunde, in 2 Deelen, en Oeffen-schets over het vereisch der Dichtkunst, benevens eenigen van haare bijzondere deelen.

In fol. 122 blz. Vergelijk N°. 67.

N°. 64.

LAMBERT TEN KATE HERMANSZ, Wiskundig Ontwerp der Schryfkunst. 1702.

In fol. 62 blz.

N°. 65.

Dezelfde, Briefwisseling over de Proportie der menschelyke leden, en van de Harmonie der Verwmenging in dag en schaduw. Gehouden tusschen hem en HENDRIK VAN LIMBORCH van den 13 Dec. 1706 tot den 5 Febr. 1712; en over de Wendinghoeken van 't aangezicht of 't hoofd van een mensch, etc. in A°. 1725.

In fol. 218 blz.

N°. 66.

Dezelfde. *a*. Verhandeling over het Denkbeeldige Schoon der Schilders, Beeldhouwers en Dichters. Amst 1720.

b. Uitbreiding en Beschryving van het vermaarde kabinet van wylen den Heere L. ten Kate Hz. verkogt den 16 Juny 1732, verrykt met eene Voorreden den 21 Mrt. 1779 door CORN. PLOOS VAN AMSTEL JAC. CORNsz.

In fol. 32 en 62 blz.

N°. 67.

CORN. PLOOS VAN AMSTEL JAC. CORNsz., *a*. Aanspraak aan de Leden der Teken-Akademie te Amsteldam, na derz. wederöprichting in den jaare 1765.

b. Verhandeling over de natuurlyke vereischten in een tekenaar als mede over de eerste beginselen der teekenkunst, voorgedr. den 1 Oct. 1766.

c. Verhand. over het nut der Tekenkunst, voorgedr. den 7 Juny 1769.

d. Reglement voor het gebruik der Kunstkamer boven in het Stadhuis, vastgest. den 18 Nov. 1768.

e. Verhand. over de Beenderen des menschel. ligchaams, gedaan den 30 Mrt. 1768.

f. Verhand. over de Spieren des menschel. ligchaams, ged. den 27 Dec. 1770.

g. Verhand. over de natuurlyke beginselen en kunstmaatigen voortgang der Tekenkunst, ged. den 21 Sept. 1773.

h. Verhand. over den aart en de beoefening van de Poëzy der Schilderkunst, ged. den 30 Mai 1781.

i. Verhand. over de kundigheden die in een Liefhebber der Schilderkunst vereischt worden, of die ter beoordeelinge van schilderkunstige werken noodig zyn, gedaan den.... (Zonder dagteekening).

In fol. 160 blz.

De werken in de vijf voorgaande banden (N°. 63—67) vervat, zijn zeer fraai geschreven, met geteekende platen voorzien en gebonden in rood marokijnen banden, rijk verguld op snede en plat. Ze zijn uit de Bibliotheek van C. Ploos van Amstel afkomstig. en met diens wapen en handteekening voorzien.

In de Briefwisseling tusschen Ten Kate en Van Limborch is een gedrukt stukje ingevoegd: „Generaale Proportie voor de onderscheidene lengte der beelden van welbesnedene menschelyke gestalte," enz. 5 blz. onderteekend J. C. L. B., waaronder geschreven is J. CH. LE BLON. Met afbeelding in koper.

Hierbij worden eenige belangrijke aanteekeningen bewaard van de hand van den Hoogleeraar H. C. CRAS betreffende Ten Kate en zijne werken en over eenige andere HSS. en geschreven brieven van denzelfden; — voorts een Verslag betreffende de Verhandeling over de Klankkunde van Ten Kate, door JOH. KINKER, in een brief aan Cras, van den 27 Mei 1816, 11 blz. 4°.; — eindelijk een uittreksel uit een brief van den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER over hetzelfde werk, gedagt. den 13 Nov. 1815, afgeschreven door Prof. Cras.

N°. 68.

FRANÇOIS HEMSTERHUIS, *a.* Lettre II sur les Désirs. 33 pp.
b. II Brief over de Begeertens. 30 pp.
c. Aristée ou de la Philosofie. Dialogue. A Diotime. 48 pp.
d. Aristeus of Saamenspraak over de Wijsbegeerte. 31 pp.
e. Verhand. over de natuur der grondregelen van de Bouwkunst. 24 pp.
f. Verhandeling over de histori van de Bouwkunde. 25 pp.
g. Brief over een antieke steen in 't Cabinet van den Heere Theod. de Smeth. 9 pp.
h. (Ontwerp van den) Brief over het oogmerk, de grondbeginselen en volmaaktheid der Bouwkunde. 23 pp.

In een fol. band. Eigenhandig geschreven opstellen.

a en *c* zijn gedrukt, het laatste onder den titel van *Sophyle ou de la Philosophie.* In de vertaling van het eerste (*b*) zijn door eene andere hand verbeteringen aangebragt. Ook *g* en *h* zijn in het Fransch uitgegeven. Bij het laatste is een exemplaar der Fransche uitgave gevoegd (*Lettre sur la Sculpture, à M. de Smeth. Amst.* 1769. 4°.) met scherpe aanmerkingen en uitvallen tegen Hemsterhuis aan den kant geschreven. Voorts is hier bijgevoegd een Brief van JAN CHALON (bekend etser en bloedverwant van H.) aan Hemsterhuis, gedagt. den 17 Sept. 1789, waarbij hij hem, zoo het schijnt, eenige door hem vervaardigde etsen toezendt, met drie ontwerpen van antwoord van H's hand, die daarin zijne gedachten over Rembrandt mededeelt, en eenige andere aanteekeningen.

Geschenk van den Heer Dr. H. VAN BEECK VOLLENHOVEN.

N°. 69.

DAN. WYTTENBACH, Institutiones metaphysicae.

Dictaat in 2 dln. 4°. 220 pp.

N°. 70.

Anonymi Dictata ad J. H. Boeclerum, de Scriptoribus Graecis et Latinis (usque ad saec. VII).

In 4°. 723 pp.

N°. 71.

P. BURMANNI SECUNDI Dictata de Historia Literaria, ad Boeclerum, de Scriptoribus Graecis et Latinis.

In 2 dln. 4°. 934 pp. en Register 27 pp. Vergel. N°. 72.

N°. 72.

Ejusdem Appendix ad Historiam Literariam, de Viris Illustribus post resuscitatas literas eruditione claris.

In 4°. 551 pp. en Register 17 pp. Dit HS. en het vorige, hoewel door eene andere hand geschreven, zijn met vele bijvoegsels van Burman's eigen hand verrijkt.

N°. 73.

DAN. WYTTENBACH, Dictata ad Historiam Doctrinarum, scripta a D. J. VAN LENNEP annis 1791 et 1792.

In 2 dln. 4°. 375 pp. Met eenige aanteekeningen tegenover den tekst.

N°. 74.

ARISTOTELIS Ethicorum libri X, Latine.

In fol. 188 ff.

Handschrift op perkament, zeer fraai geschreven in cursiefletters met in goud en kleuren geteekende voorletters. Ieder der 10 boeken heeft een net geteekend opschrift en aanvangsletter. De bladen, waarmede het VIe en VIIIe boek beginnen, zijn weggescheurd. Het eerste blad heeft geteekend randwerk en een titelplaat daartegenover. Het stelt Aristoteles in zijn studeervertrek voor, slapende, met een koperen spheer in de hand, die hij boven een waterbekken houdt, om te ontwaken als zij hem uit de hand valt. Aan den muur leest men: „*Quod somno eripitur datur vitae.*"

Aan het einde: „*Ludovicus Vicentinus scribebat Romae Anno Salutis, M. D. XVII. Mense octob.*"

Vergelijk VON UFFENBACH, *Merkwürd. Reisen,* III. 571.

N°. 75.

a. D. JUNII JUVENALIS Satyrae XVI. *fol.* 1*a*.
b. A. PERSII FLACCI Satyrae VI. *fol.* 25*b*.
c. Q. HORATII FLACCI Operum libri V (Ars Poetica; Epistolae; Satyrae; Carmina; Odae et Carmen Saeculare). *fol.* 29*b*.

In fol. 77 ff.

Handschrift op perkament, net geschreven in twee kolommen, opschriften in rood, aanvangletters in rood en blaauw. Waarschijnlijk uit het laatst der Twaalfde of het begin der Dertiende eeuw. De tien eerste Satyren van Juvenalis hebben aanteekeningen van eene latere hand aan den kant en tusschen de regels.

Fol. 1*a*. (Opschrift:) *Incipit juvenalis satirici.*" (Begin:) „*Semper ego auditor,*" etc. Einde: fol. 25*b* „*Ut leti faleris omnes et torquibus omnes.*" (Opschrift:) *Hic incipit persius satiricus.*" (Begin:) „*Nec fonte labra,*" etc. Einde: fol. 29*b* „*Inuentus crisippe tui finitor acerui.*" (Opschrift:) „*Hic incipit primus liber oracij flacij.*" (Begin:) „*Humano capiti ceruicem pictor equinam,*" etc. Einde: fol. 77*a* „*Doctus et phebi chorus et diane dicere laudes.*"

Het HS. van Juvenalis is nagezien door THEOD. JANSSONIUS AB ALMELOVEEN, voor de uitgave van Juvenalis van H. C. HENNINIUS (Ultraj. 1685). Zie de prolegomena voor die uitgave.

N°. 76.

L. ANNAEI LUCANI Pharsaliae libri X.

In fol. 168 ff.

Handschrift op perkament, net geschreven. Met opschriften der boeken in rood, en gekleurde aanvangletters voor ieder boek. Aan de Dertiende Eeuw toegeschreven door VON UFFENBACH (*Merkwürd. Reisen*, III. 572), maar waarschijnlijker uit de Veertiende. Het V^e^, VIe en VIIe boek hebben hier en daar interlineaire aanteekeningen.

N°. 77.

M. TULLII CICERONIS Philippicarum libri XIV.

In fol. 81 ff.

Handschrift op perkament, zeer fraai geschreven, opschriften in rood, voorletters in kleuren geteekend. Waarschijnlijk uit de Dertiende Eeuw.

Fol. 1. (Opschrift:) *Marci tullij ciceronis philipicarum liber primus incipit.* Begin: *Ante quam de re publica patres conscripti dicam*, etc. Aan het einde .... *qui morte uicerunt. Explicit liber Marci Tullij Ciceronis philippicarium* (sic) *Deo gracias. Amen.*

In dit HS. is een geheel boek weggelaten. Op Boek V, cap. XII (31) na den volzin eindigende: *delectus*, vindt men den aanhef van den volgenden: *Quamobrem, Patres conscripti, legatorum mentionem,* waarop volgt, zonder eenig spoor dat er iets uitgelaten is, het slot van Boek VI, cap. VII (18) beginnende met *unquam* (hier *nunquam*) *vidi tantam, quanta nunc vestrum est,* enz. Boek VII—XIV zijn hier nu VI—XIII genommerd.

Achteraan zijn twee *epitaphia* bijgeschreven, van verschillende handen (Vijftiende eeuw), op personen wier namen zijn uitgeschrapt, en een bijvoegsel van 2 blz. van de hand van P. BURMAN (?): „*Quid deorum pugna significet,*" enz.

N°. 78.

M. TULLI CICERONIS *a.* Epistolarum ad familiares libri XVI, *fol.* 1*a.*
b. Epistolae III selectae (majores ad Brutum), *fol.* 238*b.*

In fol. 244 ff.

Handschrift op perkament, net geschreven, de voorletters in rood en blaauw, de aanvangletters der boeken in goud en kleuren geteekend. Op de wijze der oudere HSS. geschreven, doch waarschijnlijk in de Vijftiende eeuw in Italië vervaardigd.

N°. 79.

M. TULLII CICERONIS *a.* De Officiis libri III, *fol.* 1*a.*
b. Tusculanarum disputationum libri V, *fol.* 88*a.*

In fol. 206 ff.

Handschrift op perkament, net geschreven, de aanvangletters der boeken oningevuld. Waarschijnlijk van denzelfden tijd als N°. 78, en ook uit Italië afkomstig.

N°. 80.

a. L. ANNAEI SENECAE Epistolae CIV, *fol.* 1*a.*
b. *Ejusdem* De Beneficiis libri VII, *fol.* 73*b.*
c. *Ejusdem* De Clementia libri II, *fol.* 93*a.*
d. *Ejusdem* De remediis fortuitorum bonorum libellus, *fol.* 102 *a.*
e. M. TULLII CICERONIS De finibus bonorum et malorum libri V, *fol.* 103*b.*
f. *Ejusdem* Academicarum Quaestionum liber I, *fol.* 148*b.*

In fol. 152 ff.

Handschrift op perkament, geschreven in twee kolommen, opschriften en aanvangletters in rood en blaauw. Waarschijnlijk uit het laatst der Veertiende eeuw. In het boek van Cicero zijn eenige varianten aan den kant geschreven.

Op het eerste blad leest men den naam van JANUS GRUTERUS als vroegeren eigenaar.

N°. 81.

C. JULII CAESARIS De Bello Gallico libri VII. Acc. liber VIII auctore A. HIRTIO.

In fol. 99 ff.

Handschrift op perkament, hoogstwaarschijnlijk uit de eerste helft der Tiende eeuw. Fol. 96 en 99 zijn door eene latere hand uit de Veertiende of Vijftiende eeuw bijgeschreven.

Fol. 1 *b*. Opschrift in groote kapitaalletter: „INCIPIT LIBER GAII CESARIS BELLI GALLICI IULIANI DE NARRATIONE TEMPORUM." Daaronder in rood (kleine kapitaalletter): INCIPIT LIBER SUETONII (?) Begin: *Gallia est omnis diuisa*, enz. Aan het einde van het VII° boek in kleine kapitaalletters: „JVLIVS. CELSUS. COSTANTINVS. UG (Vir Consularis?) LEGI COMM'TARIOS. CESARIS. LIB' SEPTIMVS EXPLICIT. HIRTII PANSAE." Vervolgens in groote kapitaalletters: INCIPIT LIBER VIII FELICIT'. Aan het einde van het VIII° boek (een der bijgeschreven bladen): *Julius celsus constantinus Hunc legi. A. Hyrtii additio ad* Λ^{mum} (sic) *librum. Et per consequens commentariorum Gaij Julii cesaris de bello gallico liber octauus et Vltimus feliciter explicit.* Daaronder is door eene hand uit de XV° eeuw geschreven: „*Legi in V Cod. S. Benedicti Floriacensis ad finem hujus libri quod et hic puisse puto*: JULIVS CELSVS CONSTANTINVS VC (Vir Consularis?) LEGI TANTUM FELICITER. G' CAESARIS PONT. MAX. EPHIMERIS RERVM GESTARVM BELLI GALLICI LIBER VIII EXPLICIT FELICITER.

Dit Handschrift moet van dezelfde hand zijn als een groot gedeelte van den *Codex Parisinus* van Caesar, denzelfden (*Cod. Floriac.*) waarvan hier boven sprake is. Beide zijn met den *Codex Vaticanus* de oudste bekende Handschriften. Eene hand uit de XV° eeuw heeft eenige aanteekeningen aan den kant geschreven. Het onderschrift (*Legi*, etc.), eene aanteekening bij het opschrift („*Sic prorsus erat in V Cod. S. B. Floriacensis ut hic est*") en eenige kantteekeningen zijn waarschijnlijk van de hand van den Franschen philoloog CLAUDE DU PUY. Het HS. was achtereenvolgens in het bezit van DANIEL AUREL (wiens handteekening voorin met het jaar 1566, achterin met het jaar 1568 gevonden wordt), JACOBUS BONGARSIUS, naar wien het *Codex Bongarsianus* genoemd is, SUFFRIDUS SIXTINUS † 1650), JOHANNES SIX, den schoonzoon van Nic. Tulp († 1700), die het aan de Bibliotheek zal vermaakt hebben.

Vergelijk: *Caesar, cur.* OUDENDORP, 1737, *in Praefatione; Sylloge Epistolarum, ed.* P. BURMANNO, III. 267; Z. C. VON UFFENBACH, *Merckwürd. Reisen*, III. 573 ff.; BJÖRNSTÄHL, *Briefe*, V. 473.

N°. 82.

Anonymi Dictata in Homeris Iliada.

In 4°. 261 pp.

N°. 83.

TIB. HEMSTERHUIS, Dictata ad Homeri Odysseae lib. I.

In 4°. 334 pp. Op het einde: „6 Junii 1752."

N°. 84.

Ejusdem Dictata ad Aristophanis Plutum.

In 4°. 326 pp.

N°. 85.

Ejusdem Dictata ad Callimachi Hymnos et Epigrammata.

In 2 dln. 4°. 844 pp. Op het einde: „28 Junii 1752."

N°. 86.

PET. WESSELINGII *a.* Dictata in Theocriti Idyllia, *p.* 1.
b. Dict. in Cebetis Thebani tabulam, *p.* 88.
c. Dict. in Hesiodi Scutum Herculis, *p.* 149.
d. Dict. in II poster. capita Actorum Apostolorum, *p.* 212.
e. Dict. in Epistolam Jacobi, *p.* 305.
f. Dict. in Epistolam I et II Petri, *p.* 432.
g. Dict. in Epistolam Johannis alteram, *p.* 478.
h. Dict. in Epistolam Judae, *p.* 495.

In 4°. 515 pp. Aan het einde van *c:* „*Mense Julii* 1759," aan het slot van *h:* „*Trajecti ad Rhenum* 1758."

N°. 87.

DAN. WYTTENBACH, Dictata in Medeam Euripidis.

In 4°. 119 pp.

N°. 88.

CAR. ANDR. DUKER, Dictata in Luciani Dialogos mortuorum et deorum.

In 4°. Bladz. 131—136, 148 tot aan het einde ontbreken.

N°. 89.

HERM. TOLLII Quaestiones Literariae cum responsis.

In 4°. 20 pp. Geschreven door J. WILLMET.

N°. 90.

Excerpta ex HERM. TOLLII praelectionibns in Acta Apostolorum.

In 4°. 26 pp.

N°. 91.

P. BURMANNI Recitationes ad Terentii Comoedias.

In 4°. 690 pp. Eigenhandig Handschrift.

N°. 92.

Ejusdem In Terentii Andriam, Eunuchum, Heautontimorumenon, Adelphos, recitationes publicae VIIII Sept. CIƆIƆCCV.

In 4°. 482 pp. Eigenhandig Handschrift, zeer verschillend van het vorige.

N°. 93.

DAV. RUHNKENII Dictata in Terentium.

In 4°. Met alphabetisch register van woorden: 503 pp. Geschreven door HIER. DE BOSCH.

N°. 94.

Ejusdem Dictata in P. Ovidii Nasonis Heroidum Epistolas, quibus Albinovani Consolationis ad Liviam explicatio est adjecta.

In 4°. 252 pp.

N°. 95.

Anonymi Annotationes in Catullum.

Exemplaar der uitgave van CATULLUS, TIBULLUS, PROPERTIUS. *Paris., Sim. Colinaeus.* 1543. 12°, doch alleen van het eerste gedeelte, Catullus behelzende, met wit papier doorschoten, in 4° formaat, waarop door eene hand van de vorige eeuw aanteekeningen bijgeschreven zijn.

N°. 96.

Anonymi Dictata ad Horatii Odas.

In 4°. 248 pp.

Geschreven in de XVIIIe eeuw. Met bijgeschreven aanteekeningen van eene andere hand, dezelfde, die den hiervoorgaanden Catullus met aanteekeningen verrijkt heeft.

N°. 97.

HIER. DE BOSCH, Dissert. de Q. Horatii Flacci Epistola ad Pisones, de Arte Poetica, ad Instituti Regii Socios.

In 4°. 62 pp. Eigenhandig Handschrift. Gedrukt in de *Commentationes Latinae III Classis Instit. Regii Belgici*. Vol. I.

N°. 98.

ARN. DRAKENBORCH. *a*. Dictata in P. Ovidii Nas. Heroidas. XII Kal. Febr. 1724.
b. In Justinum ex dictatis excerpta.

In 1 deel 4°. 464 en 284 pp. Op den titel de naam van JOH. (?) ARNTZENIUS.

N°. 99.

Ejusdem Dictata in Pomponium Melam, de situ orbis. 1722.

In 4°. 715 pp. Op het einde de naam van J. A. VAN DER MUELEN.

N°. 100.

FRANC. OUDENDORP, Dictata in Ovidii Epistolas Heroidum.

In 4°. 160 pp.

N°. 101.

Ejusdem Dictata in Ciceronis quasdam Epistolas ad familiares.

In 4°. Met Register: 537 pp. Op het einde: „30 Junii 1752."

N°. 102.

Ejusdem Dictata in easdem, descr. a Jos. HOLLEBEEK. 1746.

In 4°. 274 pp.

N°. 103.

Ejusdem a. Dictata ad Pomponium Melam, de situ orbis.
b. Dictata ad P. Terentii Andriam.

In 1 deel 4°. 322 en 140 pp. Achter beiden: „Anno 1751."

N°. 104.

Ejusdem Dictata in Suetonii XII Caesares.

In 4°. 491 pp. Op het einde: „Anno 1750."

N°. 105.

JOH. FRID. GRONOVII Dictata in Epistolas Ciceronis ad familiares.

In 4°. 318 pp.

N°. 106.

Ejusdem Dictata ad M. Tullii Ciceronis de officiis libros.

In 4°. 74 pp. Met de handteekening van W. H. VAN RHEDEN (?).

N°. 107.

JAC. PHIL. D'ORVILLE, Dictata in Ciceronis Epistolarum familiarium librum II. 1730.

In 4°. Met Register: 196 pp. Dit Register heeft tot opschrift: "*Index vocum ac dictionum ab A. Kluit libelli hujus possessore concinnatus.*"

N°. 108.

HENR. CONST. CRAS, Annotationes in Ciceronem.

Exemplaar van: M. TULLII CICERONIS *Opera omnia. Praeter hactenus vulgatam* D. LAMBINI *editionem access.* D. GOTHOFREDI *notae Lugd., S. a Porta.* 1588. 4°. Met papier doorschoten, waarop de Hoogleeraar Cras zijne aanteekeningen op verschillende boeken geschreven heeft. In 4 banden gebonden.

Aan de Bibliotheek geschonken door Mr. H. W. TYDEMAN, Hoogleeraar te Leyden.

N°. 109.

JANI GRUTERI Variae Lectiones et notae ineditae in Jul. Caesaris quae extant omnia.

In 4°. 416 pp. Eigenhandig handschrift.

N°. 110.

RICHEI VAN OMMEREN et aliorum notae in librum cui titulus: *Gradus ad Parnassum.*

Exemplaar der uitgave Amst. 1732 (?) 8°., met papier in fol. doorschoten, waarop vele aanteekeningen door verschillende geleerden en het laatst door RICH. VAN OMMEREN bijgeschreven zijn. Zie den Catalogus der door hem nagelaten boeken 1796, blz. 9, N°. 212.

Aan de Bibliotheek in 1840 ten geschenke gegeven door C. J. WENCKEBACH.

N°. 111.

Inscriptionum veterum collectio, quarum lectiones respondent plerumque Pighianis.

In 4°. 91 pp.

Het nette doch kleine schrift dezer verzameling verraadt de hand van DAV. BLONDEL. (Vergel. N°. 29).

Bij iedere inscriptie is de plaats vermeld, waar zij gevonden wordt, en zijn historische aanteekeningen gevoegd.

N°. 112.

Spicilegium Inscriptionum Romanarum et Graecarum, quae non exstant, vel vitiose leguntur apud Janum Gruterum, Thomam Reinesium et Raph. Fabrettum.

In fol. 92 pp.

Verzameld en eigenhandig geschreven door JOANNES CLERICUS.

Hierbij is gevoegd een aantal aanteekeningen over Grieksche en Romeinsche inscriptien, van verschillende handen uit de XVII[e] en XVIII[e] eeuw, met afbeeldingen. In losse bladen, zamengevoegd in 1 bd. 4°.

N°. 113.

Briefwisseling tusschen GIJSBERT CUPER, Burgemeester van Deventer en NICOLAAS WITSEN, Burgemeester van Amsterdam, van 1685 tot Oct. 1716, bestaande uit de oorspronkelijke brieven van den laatsten en afschriften van die van Cuper, uit wiens verzameling ze afkomstig zijn. Met tusschengevoegde brieven van anderen, teekeningen, kaarten, enz.

In 4 banden fol.

Deze brieven hebben voor het meerendeel de land- en volkenkunde en oudheden van het Oosten ten onderwerp, voornamelijk van Oost-Indië, Siberië en Tartarije, Persië. Sommigen handelen over Nederlandsche Oudheden. Een uitvoerig verslag over deze briefwisseling vindt men in: „*Opgave en beschrijving van de Handschriften, nagelaten door Gisb. Cuperus, door* Mr. P. BOSSCHA." 1[e] aflev. Dev. 1842. blz. 25 vv. — Zij werd uit die verzameling door het Bestuur der Stad Amsterdam aangekocht.

N°. 114.

THEOD. JANSSONIUS AB ALMELOVEEN, Adversaria.

In 8°. Geschreven op losse blaadjes en zamengevoegd in 32 bdn.

I—IX Antiquitates. X, XI Juridica. XII Bellica. XIII—XVI De Diis et Deabus. XVII De numeris. XVIII *a* De coloribus. *b* De aedificiis et aedibus. *c* Feriae et festa. XIX *a* De re poetica et musica. *b* De meretricibus et pueris meretoriis ac lenonibus. *c* Puerperium veterum. XX *a* Praefecti urbis Romae et Constantinopolis, ordine alphabet. digesti. *b* Lapides varii. XXI—XXIII Anatomia Litteraria. XXIV *a* Inventa nov-antiqua. *b* De eruditorum morbis et vario mortium genere. XXV *a* Grammatica. *b* Grammatici. XXVI Oratores et Rhetores. XXVII—XXVIII Elogia virorum clarissimorum et doctorum. XXIX—XXX Collectanea de mulieribus eruditis et illustribus. XXXI Antiquitates Ecclesiasticae. XXXII Miscellanea et excerpta.

In Band XXX vindt men ook eenige eigenhandig geschreven *exempla feminarum illustrium* van Janus Gruterus en eenige aanteekeningen daarover van andere handen.

Deze verzameling werd door Almeloveen († 1712) nagelaten aan Henricus Sypestein, predikant te Doorn, en in 1785 op eene verkooping voor de Bibliotheek aangekocht.

N°. 115.

Pet. Burmanni Adversaria Graeca ex doctorum virorum scriptis excerpta. Leidae 1729.

In 4°. 244 pp. Eigenhandig handschrift.

N°. 116.

Tib. Hemsterhuis, Dictata ad Antiquitates Graecas.

In 2 dln. 4°. 880 pp. Op het einde: „1 Julii 1751.”

N°. 117.

Lud. Casp. Valckenaer, Dictata in Antiquitates Graecas.

In 4°. 240 pp. Op den titel: „15 Sept. 1775.” Aan het slot: „*Hic finem imposuit die* 26 *Junii anno* 1776.”

N°. 118.

Dan. Wyttenbach, Dictata ad Antiquitates Graecas.

In 2 dln. 4°. 311 pp. Met eenige aanteekeningen. Op den titel is geschreven: „*Viro cl. erud. amico suo integ. D. J. van Lennep d.d. A. J. Deiman JCtus.*

N°. 119.

Statuta clarissimi Ordinis Velleris Aurei, e gallico in latinum versa, subjunctis additionibus et declarationibus nonnullis per ejusdem ordinis supremos et proceres successive editis.

In gr. 4°. 39 ff.

Handschrift op perkament, uit de Vijftiende eeuw, fransche gothische letter, de voorletters in rood en blaauw, sommige met goud afgezet.

Fol. 1—5 *a* Index; fol. 6—29 Statuta. Op het einde: „*Datum in nostro Insulensi oppido, A. d. MCCCCXXI* (1431), *mensis Novembris, die XXVII;*" fol. 31—32 *a* Index Additionum; fol. 33 *a* „*Sequuntur nonnulle additiones per Clar. Principem ord. fundatorem successoresque suos ejusdem ordinis supremos .... postmodum in comitiis edite et promulgate.*"

N°. 120.

Commentaire ou diurnal de lexpedition de Thunes faicte par le tresauguste et tresvictorieux Empereur Charles cinqiesme (en 1535).

In kl. 4°. 93 ff.

Gelijktijdig Handschrift, net en duidelijk geschreven, en met signaturen voorzien (A—M).

Begin: „*Lan mil cincq cens trentecincq,*" enz. Aan het slot: „*Et pour ceste tant belle triumphante et glorieuse victoire Grace, louange, gloire et benediction a nostre benoist saulueur et redempteur Jesucrist. Amen.*"

N°. 121.

a. Tractatulus de bello Hispanico a Carole Magno contra Saracenos gesto, *fol.* 1.
b. Tractatulus de laude terrae Brabanciae. Pars I. De etymologia Brabanciae, *fol.* 24 *b*.
c. Genealogia Ducum Brabanciae et Sanctorum ejus, *fol.* 53.
d. De vita S. Modoaldi, *fol.* 146.
e. De vita S. Athanasii Alexandrini episcopi, B. Monicae, S. Helenae et aliorum Sanctorum, *fol.* 169.
f. Cronica de Regibus Franciae, *fol.* 197.

In 1 band fol. 216 ff., waarvan fol. 52, 193—196 en 209—216 ledig gelaten zijn en waaraan fol. 199—208 ontbreken.

Handschrift op papier, net geschreven, de aanvangletters in rood, op- en onderschriften en eenige namen rood onderstreept. Uit het midden der Vijftiende eeuw. De bladen zijn gefoliëerd door dezelfde hand, die er een register (4 ff.) vóór gevoegd heeft, waaronder men leest: „*Joos heylens. orate pro eo.* 1560." Uit dit register blijkt, dat de *Cronica de regibus Franciae* tot fol. 199 doorliep, waarop volgde: „*Cronica de ducibus Brabanciae, f. cc. Cronica de comitibus Flandriae, f. ccij. Cronica diversorum gestorum, f. ccvj.*" Aan deze zoo korte kronijken is dus weinig verloren.

Fol. 1 *a:* „*Gloriosissimus apostolus christi Jacobus aliis christi apostolis et discipulis diuersas mundi partes adeuntibus ut fertur primus in galecia predicavit,*" etc. Fol. 24*:* „*Explicit de hyspanico bello .... Sequitur tractatulus de laude terre brabancie,*" etc. Fol. 25 *a:* „*Apud nostros de nobilitate terre brabancie pluries dubitatum est,*" cet. Fol. 51 *a* (einde): „*Hic recitandum esset cur brabancia ita vocetur sed nichil certum constat. Et sic est finis hujus prime partis de ethimologia brabancie.*" Fol. 53 *a:* „*Incipit genealogia nobilissimorum ducum brabancie. Stirps videlicit Karoli magni.*"

Met dit opschrift begint eene genealogische tafel, loopende tot Filips II (die van 1430—1467 regeerde). Aan het einde is geschreven: „*Salve magnanime Dux inclite nate philippe. Summi magna tibi debetur gracia regni. Regia copia teque potencia Nam comitatur.*"

Fol. 57 *a:* „*Quia m. xiij° Dominus regnum sancte ecclesiae thesauro abscondito,*" cet. Aldus begint eene kronijk der Hertogen van Brabant met tusschengevlochten levens van Heiligen. De schrijver eindigt met de regering van Filips II („*qui usque hodie felicissime preest*") en laat ten slotte een korte epiloog over de *nobilitas terrae Brabantiae* volgen. Fol. 145 *b:* „*Et sic est finis hujus.*"

Fol. 146 *a:* „*De ingenuitate sancti modoaldi,*" cet. Fol. 168 *a:* „*Explicit translacio sancti Modoaldi. Incipit vita sancti athanasii alexandrini episcopi.*" Fol. 192 *a* (eindigt:) „*Transiit beatus trudo de hoc seculo,*" cet.

Fol. 197 *a:* „*Incipit Cronica de Regibus Francie. Profugorum regionis et civitatis troiane,*" cet. De eenig overgebleven 4 eerste bladzijden dezer korte kronijk loopen tot de nederlaag der Vlamingen door Filips VI in 1328.

Voorin den codex is geschreven: „*Pertinet domino Henrico Zwanaert presbytero minoris prebende canonico in ecclesia beate gudule.*" Achterin: „*apud predicatores bruxelle.*"

N°. 122.

WORP VAN THABOR, Chronyk van Friesland. Boek I—III in het Latijn; het laatste gedeelte van Boek IV en Boek V tot het jaar 1510 in het Hollandsch.

In fol. 135 ff.

Handschrift van twee verschillende handen, uit de eerste helft der Zestiende eeuw.

Fol. 1 *a:* „*Liber primus. De situ, quantitate et qualitate terrae Phrisiae. Cap. 1um.*" Fol. 14 *b:* „*Libri primi Chronicorum Vorperii finis.*" Fol 15 *a:* „*Secundus Chronici Phrisiae liber tranctans* (sic) *et docens quando et per quos Christiana religio predicata sit*

in Phrisia." Fol. 57 *a*: "*Finis libri secundi.*" Fol. 58: *Numerus Episcoporum Trajectensium et quo anno sint ordinati.* Fol. 59: *Numerus Comitum Hollandiae et quo anno quisque regnare ceperit.* Fol. 60 *a*: *Liber tertius Chronicorum Vorperij Prioris in Thabor.* Fol. 86*a*: *Finis.* Fol. 87 *a*: "*Hoe dat hertoch Albert van Sassen eerst in Brabant, vnde Hollant is gecomen,*" enz. Fol. 102 *b*: "*Finis libri quarti Chronicorum Vorperij.*" Fol. 103 *a*: "*Liber Quintus. Dat Hartoch Albert van Sassen mit hertoch Henrick zijn Sone eerst in Vrieslandt is gekomen vnde in allen Steden isz gehuldiget.*" Fol. 135 *b* eindigt midden in een volzin: "*isz he bij een wijff gecomen daer....*" Het is de vijfde regel van het hoofdstuk beginnende: "*Jemma heer Juszma, Gerbrant Mockema heerschappen, vnde Kempo Koeper* (niet: "Kempe Roeper") *gevangen tho Leuwaerden van den Heeren.*"

Boek I en III benevens de lijsten der Bisschoppen en Graven zijn met dezelfde hand geschreven, waarschijnlijk ook Boek IV en V. Boek II is van eene geheel andere en latere hand. Een gedeelte van dit boek is achter het Vde gebonden. De onderschriften onder Boek II—IV zijn van latere handen; die van Boek II, III waarschijnlijk van de hand van Pet. Burmannus Secundus. — In Lib. I, cap. 4 worden van eene hand uit de 16de eeuw een paar kantteekeningen gevonden. Aldaar zijn de woorden "*sed tamen Ciuitati Groeningensi subjecta est*" onderstreept en is daarbij geschreven: "*Male scribit nam Zelandia illa non Civitati Groningensi subjecta, sed cum civitate praedicta confoederata est.*" Iets verder: "*Terra Westerwolt subjecta est Comiti de Arenborch.*" Nog iets verder: "*Detmaria regio regi Daniae hodie parit.*"

De Naamlijst der Bisschoppen van Utrecht loopt tot *Henricus frater Ducis Bavariae*, waarbij eene latere hand het jaartal 1524 gevoegd heeft en zijn opvolger 1529 *Guilielmus ...cuerfurst.* De Lijst der Graven, waarvan slechts bij enkele een jaartal gevoegd is, loopt tot *Carolus Secundus Imperator.*

Wat de verschilplaatsen in deze Kronijk aangaat, waarop Dr. J. G. Ottema in *De Vrye Fries*, III. blz. 170 vv. opmerkzaam maakt, in Lib. II, cap. 14 is hier even als in het daar vermelde afschrift het uitgelaten woord oningevuld gebleven, terwijl in Lib. III, cap. 41 het woord *Egmonda* is ingevoegd. Er staat hier niet: *corpus Comitis avunculi sui*, zoo als in codex E, maar alleen: *corpus avunculi sui.*

Boven het eerste blad staat de naam *Van Zuylen* 1588. Later in de 17de eeuw is een kort bericht: *de vita et scriptis Vorperi* tegenover het eerste blad geschreven. — Bij dit HS. wordt bewaard een brief van den Heer J. F. M. Herbell te Leeuwarden, van den 28 Sept. 1802, aan den toenmaligen Bibliothekaris der Stads-

Bibliotheek: Prof. H. C. CRAS, die hem het HS. toegezonden en daarover inlichtingen verzocht had. Herbell schrijft, dat dit het volledigste HS. is dat hij kent, daar hij in geen ander dan dit het vijfde boek heeft gevonden. Voorts roemt hij Worp van Thabor boven de meeste andere kronijkschrijvers. Vergelijk: *De Vrye Fries*, III, blz. 105 vv., V, blz. 71 vv.

N°. 123.

CORNELIS PIETERSZOON HOOFT, Adviezen over politieke en godsdienstquesties, meerendeels in den Raad der Stad Amsterdam uitgesproken, in de jaren 1612 tot 1618.

In 2 banden fol., 68 en 163 ff.

Eigenhandig HS., klein doch zeer net en duidelijk geschreven. De inhoud is door Hooft zelven voor in iederen band geschreven.

In den eersten band:

„Discours 1) inhoudende:

1. Grote vrijmoedicheydt onser Predicanten hye te Stede (*fol.* 1).
2. Ongematichtheydt ende gebreckelickheydt vander predicanten der eerster Reformatie (*fol.* 9).
3. Gebreckelickheydt dye tot allen tyden inde kennisse van Godtlycken zaecken, by den voorneemsten vrienden Goods is geweest (*fol.* 17).
4. Gematichtheydt in Religions zaecken (*fol.* 31).
4. Beyderzydts extracten op tstuck vande praedestinatie ende aencleven vandyen, met verder deductie van tgene daerin staet te considereren (*fol.* 43)."

In den tweeden band:

„Inhout deses boecks

Folio	Numbre vande Stucken	
1	1	Sommier Discours opde laetste vergrotinge deser Stede, van date den 17 Dec. Anno 1615.
13	2	Redenen waeromme ick myn van overlange hebbe gemydt om inde gemeenschap vande Kercke deser stede te begeven.
21	3	Proceduren vande Stadt Amsterdam.
40	4	Extract vander Oudtvaderen scriften, uyt Abrahamo Sculteto.

1) Aan het hoofd van fol. 1 wordt het nader betiteld: „Sommier Discours op den tegenwoordigen Standt vanden landen ende misverstanden daerinne ontstaen."

Folio	Numbre vande Stucken	
60	5 ..	Bedenckinge opde veranderinge vande Regieringe ende het aennemen van een Prince.
63	6 ..	Opde troublen ende beroerten in februario Anno 1617 binnen Amsterdam ontstaen.
72	7 ..	Discours opdt rapport twelck opden 16 Augusti Anno 1617 ter vergaderinge vanden Heeren xxxvi Raden is gedaen, van tgeene opde laetste dachvaert vanden Heeren Staten van Hollandt etc. was gepasseert.
78	8 ..	Discours vanden 24[en] Augusti 1617.
88	9 ..	Bedenckinge vanden 22[en] Januarij 1618.
90	10 ..	Consideratien by myn gestelt den 20[en] April Anno 1618.
92	11 ..	Julius Anno 1618. Verscheyde consideratien.
103	12 ..	Memorie vanden 16[en] May 1618.
131	13 ..	Bedenckinge op de apprehentie vanden Heeren van Oldenbarnevelt, Hogerbeets ende Grotius.
145	14 ..	Redenen by myn verhaelt opdt veranderen vanden Raedt deser Stede opden vij[en] Novembris 1618.
149	15 ..	Mijn bedencken is, dat wy den genaemden Geestelycken ende dander geunieerde Provintien te veel autoriteyt toestaen.
152	16 ..	Naerder bedenckinge opdt naestvoorgaende."

De stukken in den eersten band vormen een geheel. Het schijnt na 1612 geschreven te zijn. Die in den tweeden band, over 1615—1618 loopende, zijn alle door Hooft in den Raad der Stad Amsterdam uitgesproken. De vele aanteekeningen en aanhalingen uit den Bijbel, Kerkvaders, Hervormers, Historieschrijvers, enz. zijn er gedeeltelijk later bijgeschreven. Bij den eersten band is bewaard een *Sommier van den Staet van Oorloge voorden Jaere* 1601, en een *Memorie* over dien staat in Oct. 1601 en Augustus 1602 op twee losse bladen geschreven, beide van Hoofts hand.

Voor in iederen band is geschreven: „*Dit boek met nog een ander geschreven door den Ouden Heer C. Pz. Hooft komt in eigendom aan Ad. van Cattenburch, SS. Th. Prof. inter Remonstrantes* 1720," waaronder bijgevoegd is: „*Nu aan B. Huydecoper.* 1737." Ze werden door den bibliothekaris Henr. Verheyk, waarschijnlijk uit Huydecopers nalatenschap, voor de Stads-Bibliotheek aangekocht.

Zie over deze HSS.: Jac. Scheltema, *Redevoering over de brieven van P. Cz. Hooft.* Amst. 1807, blz. 90. — Aan G. Brandt stonden blijkens menigvuldige en uitvoerige aanhalingen in zijne *Historie der Reformatie* deze doch ook oudere HSS. van Hooft ten dienste. Zoo ver mij bekend is, zijn echter van de „geheele stapels boeken

met zijn eigen hand geschreven, die men na zijn dood in zijne schrijfkamer vond," niet meer dan deze beide banden overgebleven.

N°. 124.

PIETER CORNELISZOON HOOFT, Nederlandsche Historien sedert de overdraght der Heerschappije van Kaisar Karel den Vijfden op Koning Philips zijnen zoon.

In 50 genommerde omslagen, gebonden in 6 banden.

Oorspronkelijk eigenhandig Handschrift. N°. 1—25 zijn in loopend, N°. 25—48 in staand schrift [1]) nedergesteld. Het schijnen eigenhandige afschriften van het klad te zijn met latere verbeteringen mede van zijne hand. Alleen het 27e boek is hier ook in klad aanwezig (N°. 49, 50), geschreven aan de keerzijde van brieven aan Hooft gerigt door zijne gade Leonora Hellemans, zijn zoon Arnout, Tesselschade, Barlaeus, e. a., meerendeels van 1643 1646, en opgenomen in de laatste uitgave van Hoofts Brieven door Van Vloten.

Op het eerste omslag leest men boven den titel de dagteekening 19 Augustus 1628. Voorin is gevoegd het origineel van een *Extract uyt het Register der Resolutien van de Staten Generael*, d.d. 20 Dec. 1642, aldus luidende: „In deliberatie geleyt zijnde is goetgevonden ende verstaen datmen voor de Heeren Gedepden der Provincien, volgens de gewoonlicke Lijste, sal aennemen exemplaren, wel gebonden ende met zijde banden verciert van P. C. Hooft Nederl. Historien enz. .... ende sullen de voorsz. exemplaren door den drucker Louis Elsevier werden gelevert op declaratie. (Get.) Wigb. Aldringá. Accordeert met t' voorsz. register. (Get.) Corn. Musch."

Naar dit Handschrift zijn de eerste en tweede druk (van 1642—54 en 1656) ingerigt. De derde van 1677, door G. BRANDT uitgegeven, is door dezen (zie zijn *Leven van Hooft*, blz. 27) bewerkt „naar een boek daar de Drossaardt de leste hand aan hadt geleid, hebbende 'tzelve op ontelbaare plaatzen verbeetert en beschaaft."

Deze en alle volgende HSS. van P. Cz. Hooft zijn aan de Bibliotheek ten geschenke gegeven door GERARD VAN PAPENBROECK, Schepen der Stad Amsterdam.

1) Aan dit tweederlei schrift van Hooft — het staande of Italiaansche werd door hem van 1636 af bijna uitsluitend gebezigd — is eene dwaling van Jac. Scheltema toe te schrijven, die in zijne *Redevoering over de brieven van P. Cz. Hooft*, Aanmerk., blz. 55, 56, een groot deel der HSS. voor het schrift van een ander houdt, o. a. de *Rampzaligheden der Verheffinge van den Huize Medicis*, voor dat van Baak of Mostert, terwijl het met H's staande hand geschreven is.

N°. 125.

Pieter Corneliszoon Hooft, Heinrijk de Groote.

In 9 genommerde omslagen, gebonden in een band.

Geschreven door Hooft in dezelfde loopende hand als de eerste boeken der Nederl. Historien, doch nog minder net. Met latere verbeteringen. De apophthegmen echter in den druk van 1704 aan den voet der bladzijden gevoegd, zijn hier niet in HS. aanwezig.

N°. 126.

Dezelfde, *a*. Jaerboeken van Tacitus.
b. Historien van Tacitus. Gedeelte van het Vierde boek.
c. Rampzaeligheden der Verheffinge van den Huyze Medicis.

In een band fol.

De *Jaerboeken van T.* beslaan 372 bladz. — Het gedeelte der *Historien van T.* vormt bladz. 185—204 van het HS., dat verloren is gegaan. Beide zijn in loopende hand geschreven; de *Rampzaeligheden* enz. zeer net, met staande hand.

N°. 127.

Dezelfde, *a*. Brieven aan Joost Baeck (1629—1641).
b. Brieven aan Joachim van Wicquefort (1639—1645).
c. Brieven aan Tesselscha Visschers (1630—1644).
d. Toe-eygeningh van den Hendrik de Groote.
e. Vier bygevoegde brieven aan verschillenden.

In een band fol.

Oorspronkelijke afgezonden brieven, later verzameld. Die aan Baeck zijn 178, die aan Wicquefort 51, die aan Tesselscha 14 in in getal. Van de laatste is er 1 tusschen de brieven aan Baeck verscholen. Ze zijn meerendeels uitgegeven door B. Huydecoper (Amst. 1738) en op nieuw door Prof. J. van Vloten (Leyden 1857). De Brieven aan Baeck, Wicquefort en Tesselscha in de *Mengelwerken* gedrukt en in de latere uitgaven van Huydecoper en van Vloten daaruit overgenomen, zijn niet in dezen bundel te vinden en schijnen er dus vroeger voor den druk uitgenomen te zijn. De vier bijgevoegde brieven zijn N°. 141, 923, 952 en 961 in de uitgave van V. V.

N°. 128.

Dezelfde, *a*. Copieboeken van Brieven, van den 9 Mei 1612 tot 30 October 1646.
b. Losse afschriften van brieven, van 1607—1647.
c. Zeven briefjes geschreven aan zijn zoon Arnout, in het Latijn, 1643 1647. (Origineel).

In een band fol.

De brieven door Hooft in de Copieboeken opgeteekend, handelen meerendeels over ambts- en familiezaken, de losse afschriften, waarbij meerdere brieven op een blad over verschillende onderwerpen. Alle zijn van zijn eigen hand. Een groot deel dezer brieven is nog onuitgegeven. De belangrijkste echter, die Huydecoper over het hoofd gezien heeft, zijn door Van Vloten in zijne nieuwe uitgave van H's brieven opgenomen. De losse afschriften zijn gedeeltelijk op omslagen van brieven geschreven, sommige op de keerzijde der brieven zelve, waardoor ook deze bewaard zijn gebleven. Daaronder zijn er van Nic. van Kinschot, e. a., en eene van Suzanna Bartelotti, de voordochter van Hoofts tweede vrouw, aan hare moeder, zonder dagteekening (Bijlage XIV van Dl. II der Brieven, uitgeg. door Van Vloten).

N°. 129.

PIETER CORNELISZOON HOOFT, *a.* Schynheiligh Spel. Gevolgt na 't Italiaensch van P. Aretyn.

b. Senecaes Medea. Eerste Bedrijf en een gedeelte van het Tweede.
c. Ariadne Spel.
d. Granida Spel.
e. Gedichten. Eerste Bundel (1601—1609).
f. Gedichten. Tweede Bundel (1609—1620).
g. Gedichten. Derde Bundel (1620—1641).
h. De gewonde Venus. Tafelspel.
i. Bruiloft-Spel.
k. Schick en Keuren van de Dichtschool in Liefd bloeyende.
l. Reden vande Waerdicheit der Poesie.
m. Losse Gedichten, Proeven van Vertalingen, enz.
n. Brief aen de camer in Liefd bloeyende. Wt Fiorenza 1600.

In een band fol.

Alle deze stukken zijn eigenhandig geschreven. De *Schynheiligh* werd door H. in proza verduitscht. De berijming door Bredero begonnen, door een ander voortgezet vindt men in diens werken. Deze prozavertaling is uitgegeven door Prof. van Vloten achter 't IIIde deel van H's Brieven. — Het Fragment van *Senecaas Medea* is in rijmelooze verzen overgebragt. Het is nog niet uitgegeven. De *Ariadne* en *Granida* zijn uitgegeven, het eerste onder den naam van *Theseus en Ariadne.* — In de „kladboeken" van H's gedichten heerscht weinig orde. Een groot deel is uitgegeven, 't zij in oude Liedeboeken, 't zij in de uitgave der Gedichten door van der Burgh bezorgd, 't zij in de *Mengelwerken;* eenige achter 't IVde deel van H's Brieven door van Vloten uitgegeven. Het derde deel

wordt besloten met een achttal bijschriften van 1641, waarvan er een achter Scheltema's *Redevoering* gefacsimileerd is. De laatste daaraan voorafgaande zijn van 1629. Bij vele gedichten vindt men onderschriften (aan wie ze toegezongen zijn) en dagteekening. In den druk zijn deze bij de meeste weggelaten — *h*, *i*, *k* en *l* zijn door van Vloten uitgegeven als bijlagen achter H's brieven, zoo ook het fragment van een tooneelspel *Isabella*, *de Rede van bewelkooming des Prinsen* (Fredrik Henrik) *in 't jaer* 1630, en eene liefdegeschiedenis *Larissa*, onder de losse gedichten en proeven van vertalingen te vinden. Bij de losse gedichten zijn verscheidene origineele die later teruggegeven schijnen te zijn, en gedeeltelijk in de kladboeken gevonden worden, van andere: losse afschriften van H's hand. Ze zijn meerendeels van vóór 1630. Bij de proeven van vertalingen uit Cicero's Philippica, Juvenalis, Xenophon's Memorabilia, Tacitus' Annales, Lope de Vega Carpio, enz. is ook het vermelde stuk, getiteld *Larissa*. De brief uit Firenze (eigenhandige copie) is — niet naauwkeurig evenwel [1]) — naar dit HS. uitgegeven door Van Vloten bij de Brieven, I. blz. 3 vv.

Bij dezen band wordt bewaard een verslag van zijn inhoud door J. Scheltema, die er gebruik van gemaakt heeft voor zijne *Redevoering over de brieven van Hooft.*

N°. 130.

Advertissement gedaen maecken ende mijne Ed: Heeren Presidenten ende Raeden vanden Hoogen ende Provincialen Raede in Hollant als tot de judicature deser saecke bijde Ed. Groot Mog. Heeren Staten der voorsz. landen gedelegueert, ende de selve aengenomen hebbende, overgegeven uyt den naem ende van wegen de Heeren Burgemeesters ende Regeerders der Stadt Amsterdam, Verweerders ter eenre, op ende jegens de Heeren Burgemeesters ende Regeerders der Stadt Leyden, midtsgaders de Heeren Rector ende Senaat der Universiteyt aldaer, hen voegende mette selve voor haere pretense Interest Eijsschers ter andere sijden.

In fol. 106 ff.

Dit Advertissement dagteekent van 1631, toen de Regering van Amsterdam besloten had tot de oprigting van een Athenaeum en daarin van 's Lands Hoogeschool te Leiden tegenkanting ondervond. Het geschil werd door de geregtshoven ten voordeele van Amsterdam uitgewezen. Men zie: Wagenaar, *Beschr. van Amsterdam*, in 8°. IV. 488 vv.

---

1) Zoo staat reeds in de 2e regel in het HS. *lichaem-stierenskonst* niet *lichaemsstierenskracht*, zoo als bij V. V., regel 5 *ontsichlyck* niet *onsichlyck*, regel 14 *boom, vol vruchten rijp in konst, geladen*, niet *boom vol vrucht, en rijp in konst, geladen*, enz.

N°. 131.

Verbaal van de Heeren (C. F. van Dorp, heer) van Maasdam, (A.) Fabricius, (W.) Buys, (H.) Daey, en den Heer Raadpensionaris (Is.) van Hoornbeeck, haar Ed. gr. mo. (der Staten van Holland) Gedeputeerden aan de Heeren Staten van de Provincien van Gelderland, Utregt en Overijssel, geteek. den 18 November 1722.

In fol. Met 20 geschreven en gedrukte bijlagen (A—X), van 16 Oct.—2 Nov. 1722. Te zamen 44 ff.

Zie betreffende deze deputatie, die ten doel had de verkiezing van Prins Willem Karel Henrik Friso tot Stadhouder van Gelderland te verhinderen, WAGENAAR, *Vad. Hist.*, XVIII. 244 ff.

N°. 132.

Brieven van Ministers buiten 's Lands, aan H. Hoog Mog. en andere Hooge Ministers van 't Land, van den jare 1726, 1728 tot Aug. 1746.

In 24 deelen fol.

Over de jaren 1730 en 1731 zijn de Resolutiën van de Staten Generaal bij deze verzameling gevoegd. Van 1726—1743 zijn de afschriften en daarbij behoorende stukken geschreven, door verschillende handen doch grootendeels zeer duidelijk. Van 1744 af zijn de brieven voor een groot deel gedrukt. Die van Junij—Oct. 1744 ontbreken. Over 1745 en 1746 zijn er geschreven extracten uit de Resolutiën der Staten betreffende de brieven en rapporten bijgevoegd.

N°. 133.

TIB. HEMSTERHUIS, Dictata in Historiam patriae nostrae (usque ad annum 1648), scripta annis 1746—47.

In 3 dln. 4°. 909 pp.

ALPHABETISCH

REGISTER

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

X.

Y.

Z.

VERBETERINGEN.

BLZ.	NO.	
3.	13.	Lehr-Buch *enz.*, *lees*: (G. C. RECCARD), Lehr-Buch, *enz.*
5.	2.	Annales Acad. Rheno-Trajectinae .... 22 vol., *lees:* 23 vol.
6.	12.	Verhandelingen van het Bataafsch Genootschap .... Dl. I, VI—XII, 1, *lees*: Dl. I, V—XII, 1.
6.	14.	Werken van het Utrechtsch Genootschap .... Aanteekeningen *enz.* .... 1846—1855, *lees*: 1845—1855.
11.	16.	Commentarii et Acta Academ. Petropolitanae .... 58 vol., *lees*: 53 vol.
13.	5.	B. G. STRUVII Observationes selectae ad rem liter. spectantium, *lees*: spectantes.
13.	13.	Symbolae litterariae Haganae .... 3 vol., *lees*: 2 vol.
14.	24.	Satura dissertationum cet., ... 1737—42. 6 tom. 3 vol., *lees*: 1741—43. 4 tom. 1 vol.
17.	64.	Collectio Dissertationum et Orationum .... 348 vol., *lees*: 349 vol.
22.	16.	*Achter* PHILIPPI II .... Edictum *bijvoegen:* Vergelijk: Eman. Sa, *Aphorismi* cet. (Afd. Godgeleerdheid VII. A.)
25.	14.	Novus Catalogus Bibl. publ. Franequeranae I .... 1742, *lees*: 1782.
33.	1.	SIXTI SENENSIS Bibliotheca Sancta .... 8°., *lees*: 4°.
33	6.	HUMFR. HODII De Bibliorum text. original., cet., *voeg bij:* Praemitt. ARISTEAE historia, Graece et Latine.
39.	35.	Bijbel .... uitgeg. door J. H. VAN DER PALM, 6 dln., *lees*: 7 dln.
41.	4.	Biblia Hebraica .... cum praefat. R. JACOB BEN CHAIIM, *lees*: CHAJIM.
42.	11.	Çhamisa Chumse Torah, *lees*: Chamischa Chomesche Torah.

—

BLZ.	N°.	
43.	25.	Psalmi Davidis CL allq. prophet., *lees*: allq. prophet. CL.
49.	10.	Nomina Hebraea cet., *voeg bij*: Locorum descriptio ex Cosmographis. Index praeterea rerum et sentent. quae in iisdem Bibliis continentur.
56.	18.	LUCAE, FRANC., Notationes in S. Biblia .... 8°., *lees*: 4°.
59.	4.	LUDOV CAPELLI Commentarii. ... 1589, *lees*: 1689.
60.	20.	R. BACHJA BEN ASCHER Biur-al ha Torah, *lees*: Biur al ha-Torah.
60.	25.	Midras ha-Mechiltah, *lees*: Midrasch ha-Mechiltah.
60.	26.	R. MOSE ALMOSINO .... fol., *lees*: 4°.
60.	27.	SELEMON BEN MELECH, *lees*: SCHELOMOH BEN MELECH.
62.	43.	FERI, JOAN., Jonas propheta *cet.*, *bij te voegen*: *Ejusdem* Quadragesimalis interpretatio parabolae filii prodigi. Una cum communionis S. Eucharistiae admonition. Acc. tres Synodales conciones. Ibid. 1557. In 1 vol. 8°.
67.	4.	A. BLACKWALL, cet. .... CHRIST WOLFIUS vertit, *lees*: CHRIST. WOLLIUS vertit.
67.	10.	ARETII, BENED., Commentarii in Apocalypsin, *voeg bij*: (Acc. NIC. COLLADONIS Methodus facill. ad explicat. Apocalypseωs Joannis).
74.	96.	PRINS, J. J. .... Commentatio .... 8°., *lees*: 4°.
82.	15.	S. AUGUSTINI et all. Meditationes. *Voeg bij*: Met inschrift: „*M. Balthazaro Zuntzero ... Hieronymus Vornerus Campidonensis Anno* 1566 *Lovanii D. D.*"
83.	1.	AMBROSII Opera ... 1555. *Daarbij te voegen*: Met inschrift in Dl. II: „*Est dni Jacobi nicolai. Ambula pru denter.*" Daaronder: „*liber ecclesiae parochialis Amsterodam. b. mariae ex legato et donatione gratuita honorab. viri M. Jacobi Nicolai qui obijt anno* 1561. 18 *Septembris. Orate pro eo.*"
83.	3.	JOAN. MICHAELIS *Zeli* Canis pecuarius, *lees*: JOAN. MICHAELIS, Zelus, Canis pecuarius.
83.	5.	ANASTASIUS .... (Graece et Latine), *lees*: (Omnia Latine).
84.	....	ATHENAGORAS, de resurrectione mortuorum, *achter*: PHILE, de animalium proprietate etc., *lees*: achter: CEBETIS *Thebani* Tabula (Afd. Wijsbegeerte).
85.	16.	AUGUSTINI, AURELII, Enchiridion cet. .... Lovan. 1561, *lees*: Lovan., Hier. Wellaeus. 1561. *De naam van* Wellaeus *in de volg. regel door te schrappen.*
86.	31.	BEDAE Commentaria cet. .... Antverp., Rub. Castellus, *lees*: Guil. Montanus.

—

BLZ.	N°.	
87.	38.	CHRYSOSTOMI, JOANNIS, Homiliae .... 8°., *lees*: 4°.
89.	67.	EUSEBII PAMPHILII, Evangel. praeparat. lib. XV. .... 1544; *bij te voegen*: *Ejusdem* Evangelicae demonstrationis. lib. X. Ibid. 1545. In 1 vol. fol.
90.	69.	FIRMICUS MATERNUS (JULIUS). *Hier vervallen de woorden*: en zijne astronomische werken in de Afd. Sterrekunde.
90.	72	(*Achter*: GEORGIUS PISIDA) .... APOLLINARII interpret. Psalmorum, vers. heroicis Graeca, recens. F. SYLBURGIUS Latin. *enz.*, *lees*: vers. heroicis. Graeca recens. F. SYLBURGIUS, Latin. *enz.*
92.	93.	JOANNIS SCHOLASTICI .... Opera .... 1622, *lees*: 1633.
92.	97.	JOANNIS DAMASCENI Opera omnia, Latine, *lees*: Graece et Latine.
94.	118.	PROCOPII GAZAEI Commentarii in Octateuchum s. priores V. Test. libros, *lees*: sive VIII priores V. Test. libros.
101.	17.	BERNARDI Opera .... 1642. 4 tom. 5 vol., *lees*: 5 tom. 6 vol.
104.	46.	RICHARDUS SANCTI VICTORIS, Opera, *enz. Voeg bij*: In 1 vol. fol. Met inschrift: *"pro conventu frm. minor. in ganda."*
105.	47.	RUPERTI Opera omnia. *Lees in dezen titel voor:* V. de N. Test., V. ac N. Test., *en voor* 1580: 1530.
106.	58.	THOMAE AQUINATIS Secunda Secunde .... Hagenau, per Henr. Bran, *lees*: Gran.
110.	19.	BLYSSEMII, HENR., Defensio cet., *bijvoegen*: PT. STEVARTII de excellenti Div. Gratiae natura disput. Ibid. 1576. In 1 vol. 4°.
111.	27.	CANISII, PETRI, Institutiones .... Summa doctrinae, cet., *lees: Ejusdem*, Summa doctrinae *enz.*, *zoodat op de* 3e *regel de naam van* Canisius *vervalt, en in plaats van* 8°. *lees*: 12°.
111.	29.	*De eerste verwijzing onder het geschrift van* CHRIST. A CAPITE FONTIUM *vervalt.*
112.	38.	COSTERI, FRANC., Meditationes de univ. hist. Dom. Pass. Ibid. 1588, *lees*: Antv., Christ. Plantinus 1588. — *Ejusdem* In Hymnum Ave Maris stella meditationes. Ibid. 1589. In 1 vol. 12°.
115.	76.	FELISII, MATTH., Cathol. praeceptorum decalogi elucidatio .... 4°., *lees*: 8°.

—

BLZ.	NO.	
116.	90.	GRAMINEA DE VIGILIIS, DOMIN., Thesaurus .... 1575; *bijvoegen*: DES. ERASMI, Epistola contra quosdam qui se falso jactant Evangelicos. Ejusdem ad Gutbertum Tonstallum Episc. Londin Epistola. Colon. J. Gymnicus. 1542. In 1 vol. 8°.
119.	129.	LENSAEUS, JOH., de libertate Christiana .... Antv., Christ. Plantinus, *lees*: Antv., Vid. Christ. Plantini.
120.	132.	LINDANI, WILH. DAMASI, Tabulae, cet. .... 1562, *voeg tusschen*: Acc. Sectae Lutheranae trimembris epitome per FRID. STAPHYLUM.
120.	140.	(*Achter*: LORICHIUS) .... MART. EISENGREIN, Concio, cet., 1557 *lees*: 1567.
121.	145.	*De noot achter*: MANTUANI Fastorum ll. VII *behoort* achter: MARLORATUS.
121.	154.	MOLANI, JOAN., de Canonicis ll., *lees*: ll. III.
122.	159.	NASI, JOAN., ... tractatus .... vers. a JOANNE *Dominico Hessio*, *lees*: a JOAN. DOMIN. HESSIO.
123.	178.	RAVESTEYN, JUD., Apologia .... 1558—70, *lees*: 1568—70.
124.	185.	(*Achter*: RUFFUS) .... JAN MATTH. BRILLO, *lees*: GRILLO, *en voeg hier bij*: Versch ouergheset wt den Italiaensche.
126.	213.	(*Achter*: THYRAEUS) .... GASP. SWENCFELDII XXX Paradoxa, *lees*: JOAN. BUSAEI XXX Paradoxa Gasp. Swencfeldii haeresiarchae.
135.	4.	BEKKER, BALTH., De Friesche Godgeleerdheid .... 1693, *lees*: 1698.
141.	26.	BURMANNI, FRANC., Synopsis .... 1671, 71, *lees*: 1671, 72.
142.	40.	RIVETI, ANDR., Opera theologica. *Voeg hierbij*: quae Latine edidit.
147.	13.	O. B. TROTTINGHAM, *lees*: FROTHINGHAM.
149.	5.	GUID. DE MONTE ROCHERII Enchiridion .... 8°., *lees*: 12°.
153.	8.	ANDR. HYPERIUS. *Verander in dezen titel* mentione *in* meditatione.
157.	1.	G. CODINUS .... 1635, *lees*: 1625.
159.	2.	JAC. PAMELIUS .... 1571. 4°., *lees*: 1571. 2 vol. 4°.
165.	2.	ADRIANI, HENR., Catholieke Sermoonen .... 2 dln. 1 bd., *lees*: 3 dln. 1 bd.
165.	12.	BRUNI, VINC., Meditationes in VII praec. festa B. Virginis .... 1598. *Voeg bij*: *Ejusdem* Brevis tract. de Sacramento poenitentiae, Ibid. 1598. In 1 vol. 12°.

—

BLZ. N°.

166\. 15. DIONYSIUS CARTHUSIANUS, *aldus te veranderen*: DIONYSII CARTHUSIANI Epistolarum ac Evangeliorum totius anni enarratio, adj. homiliis et sermon. variis (Edit. cur. P. BLOMMEVENNA). Colon., Pet. Quentell. 1542. 2 vol. fol.

166\. 16. —— —— Enarratio *cet.* .... 1542, *lees*: 1537; *de woorden*: Ed. tertia *vervallen.*

166\. 30. HAYMONIS Homiliae, nunc sexte .... excusae .... 1561, *lees*: sexto .... excusae .... 1551.

168\. 52. PEPIN, GUILL., Sermones dominicales .... 1537, *lees:* 1527.

173\. 10. R. SALOM. LORIA, *lees*: R. SCHELOM. LORIA.

175\. 23. R. BACHJA BEN JOZEF, *Ibn Bakoda*, *lees*: IBN BAKODA.

175\. 27. R. SCHAPTHAI, *lees*: R. SCHABTAI.

182\. 10. ANTONINI LIBERALIS Idem liber, *lees*: Transformationum congeries.

200\. 15. JASONIS MAYNI Commentaria. .... In 5 vol., *lees*: In 4 vol.

213\. 4. Nederlandsche Pandecten. .... 13 stn., *lees*: 12 stn.

228\. 12. Charterboek der Hertogen van Gelderland. ...., Eerste deel. Utr. 1783—93. 3 stn., *lees*: 1783—1809. 4 stn.

252\. 12. Recueil de Traités d'Alliance *etc.* .... Tome 1—43, *lees*: Tôme 1—45.

[259. 9. Message from the President, *is hier verkeerd geplaatst en behoort in de Afd.* VIII. A. a.]

261\. 33. *lees*: 33*.

262\. 41. Verslagen nopens den Staat der .... Scholen *enz.* .... 29 stn. 8°., *lees*: 's Grav. 1829—1856 (die over 1827 —1828 in 't fransch en holl.). 30 stn. 8°.

273\. 17*. A. KIST .... 8°., *lees*: 4°.

280\. 21. Tijdschrift der Ned. Maatschappij *enz.* .... 6 dln. 8°. *lees*: 7 dln. 8°.

286\. 26*. HERM. BOERHAAVE, Kortbond. Spreuken *enz.*; *bij te voegen*: M. CUYPERS, De misbruykte Ouroscopia, Dordr. 1741. In 1 bd. 8°.

289\. 5*. *lees*: 5.

289\. 7*. ANDR. BONN .... 8°., *lees*: 4°.

[302. 24. P. CAMPER, *is hier verkeerd geplaatst en behoort in de Afd.* V. B.]

309\. 14*. *lees*: 14.

318\. 22. *lees*: 22*.

—

BLZ.	N°.	
323.	3.	*lees*: 3*.
328.	28*.	*lees*: 28.
349.	1.	A. DE GRAAF, De geheele Mathesis .... 1676, *voeg bij*: Met pl.
356.	29.	P. HORREBOW .... 8°., *lees*: 4°.
362.	19.	H. C(ORDES), *lees*: H. C(ORDS).
369.	64.	G. J. HOLLAND enz.; *bij te voegen*: M. J. G. PFEIFFER, Aequationum speciosarum resolutio per series ope parallelogrammi Newtoniani. Ad institut: Kaestneri evol. Ibid. 1765. In 1 fasc. 4°.
395.	1.	J. P. GROSZ enz. .... 8°., *lees*: 4°.
397.	5.	PTHOLEMEI Liber *enz.*, *voeg bij*: In 1 vol. fol.
401.	19.	TYCH. BRAHÉ, Idem liber. *Deze titel moet volgen op de* Astronomiae instauratae Mechanica, *en aan de* Astron. instaur. Progymnasmata *voorafgaan.*
415.	34.	C. H. WILCKE, Neue Methode *enz. Deze titel aldus te veranderen*: C. H. WILCKE, Neue Methode den Inhalt geradelinichter Flächen zu finden, besonders auf die Entscheidung derer Grenzstreitigkeiten angewendet. Mit Kupf. Halle 1757. — *Dess.* Neue Grundsätze der practischen Geometrie. Mit Kupf. Halle 1758. In 1 Bd. 4°.
423.	18.	J. W. VON GOETHE .... 8°., *voeg bij*: Mit Atlas in gr. fol.
428.	22.	Abhandlungen zur Naturgeschichte. .... 8°., *lee*: 4°.
442.	26.	F. JUNGHUHN, Java. .... 2 dln. 3 bdn., *lees*: 3 dln. 4 bdn. roy. 8°.
446.	21.	Jos. LOVELL, Meteorological Register. .... 8°., *lees*: 4°.
[447.	38.	Stelkonstige Reeckening van den Regenboog, *is hier verkeerd geplaatst en behoort in de Hoofdafd.* Wiskunde.]
457.	32.	F. B. ALBINI De natura ossium libellus, *lees*: De natura hominis libellus.
464.	11.	C. PLINII SEC. Historia Naturalis cur. C. ALEXANDRE, cet. .... Tom. I—VII, 2., *lees*: Tom. I—VIII.
470.	12.	THEOPHRASTI cet. .... Acc. J. C. SCALIGERI ex eosdem ll. animadversiones, *lees:* in eosdem.
481.	25.	Magazin aller neue Erfindungen .... 18 Hefte, *lees*: 16 Hefte.
484.	18.	J. G. SLUTER, *lees*: J. G. STUDER.
485.	5.	*lees*: 5*.
491.	1.	J. C. SCHÄFFER, Over de wasch-maschine, *voeg bij*: Uit het Hoogd. vertaald.

—

BLZ.	N⁰.	
494.	30.	Allgemeines Magazin. .... 4 Th. 3 Bde., *lees*: 2 Th. 3 Bde.
498.	25.	W. G. PLAUCQUET, *lees*: W. G. PLOUCQUET.
[510.	35.	Beschrijving van den Storm enz., *behoort niet hier, maar in de Afd.* Natuurkunde, II. C. c.]
515.	49.	J. H. VAN RECHTEREN, Verhandeling, *enz.* .... 8⁰., *lees*: 4⁰.
521.	4.	A. BRAHMS Anfangs-Gründe, *enz.* Mit H. F. Kollmann's Andenken A. Brahms, *lees:* H. F. Hollmann's *enz.*
529.	10,11,12,	*lees*: 10*, 11*, 12*.
534.	25.	WILLEM WHELER *enz. Deze titel dus te veranderen*: Bewys van de hoedanigheyt en wercking der geoctr. Waterschepraden, geinventeert by Jker Willem Wheler, vergeleken met de tegenw. gebruyckel. heef-raden door J. B. W. Amst., J. Blaeu. 1645. fol. Met pl.
537.	11.	De Vrye Vaart en Handel, *enz.*, *lees*: (J. WAGENAAR), De Vrye Vaart en Handel, *enz.* .... (*Dezelfde*) Memorie *enz.*
559.	4.	J. DU MONT, Oorlogskund. Beschrijving, *enz.*, *voeg bij.* Met pl. en kaarten.
559.	6.	VETERANI, *lees*: Veterani.
583.	22.	AMMONII HERMEI Commentaria .... MARGENTINI .... in eundem enarratio, *lees*: MAGENTINI.
594.	12.	GUIL. GILBERTUS .... 8⁰., *lees*: 4⁰.
594.	20.	*lees*: 20*.
616.	18.	H. A. TEN BERGE, *lees*: T. A. TEN BERGE.
622.	15.	MASCHAE HA-KADMONI, *lees*: *Maschal ha-Kadmoni.*
642.	43.	EURIPIDIS Fragmenta .... Ezechielis *enz. lees*: EZECHIELIS *enz.*
665.	8.	CICERONIS Omnes qui ad artem Oratoriam pertinent .... 1687. 4⁰., *lees*: 2 vol. 4⁰.
687.	1.	Bibliotheca Critica (Scr. DION. WYTTENBACH), *lees*: (Scr. DAN. WYTTENBACH)
692.	15.	JOAN. MEURSII Glossarium Graecum-barbarum, *lees*: Graeco-barbarum.
698.	26.	J. H. PERKINS .... 8⁰., *lees*: 2 vol. 8⁰.
744.	20.	FRANÇ. VALENTIJN .... 10 bdn. fol., *lees*: 8 bdn. fol.
750.	16.	*lees*: 16*.
943.	2.	MOYSII LIPOMANI, *lees*: ALOYSII LIPOMANI.
944.	15.	CASP. BARONII, *lees*: CAES. BARONII.
709.	1.	HIPPOCRATES, Aphorismen .... met eene verklaring van MOZES DE RIËTTI, *lees*: van een ongenoemd schrijver.

—

(REGISTER). Cordes (H.), *lees*: Cords (H.).
(") *Invoegen*: Cuypers (M.), *Geneesk*. 208. (*Zie de Verbet. hiervoor*)

Drukfouten zoo als DRIEL voor DRIELL, *Luxoriensis* voor *Luxoviensis*, *divum* voor *divinum* zijn in deze lijst niet aangewezen.

AANMERKING.

Alle nommers, die met een * gemerkt zijn, wijzen aan dat die boeken het eigendom zijn van de *Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst*.

